

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Případová studie demokracie v Německu
Kamila Petrášová

Plzeň 2013

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Politologie

Studijní obor Politologie

Bakalářská práce

Případová studie demokracie v Německu

Kamila Petrášová

Vedoucí práce:

PhDr. Marek Ženíšek, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2013

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2013

.....

Na tomto místě bych ráda poděkovala PhDr. Marku Ženíškovi, Ph.D. za odbornou pomoc, rady a čas při psaní této práce.

Obsah

1. ÚVOD	1
2. DEMOKRACIE.....	3
2.1 Německá vyspělá demokracie	5
3. OBDOBÍ 1945-1990.....	13
3.1 Situace po 2. světové válce	13
3.2 Období rozdělení státu.....	15
3.2.1 Západní část.....	16
3.2.2 Východní část.....	17
3.3 Sjednocení země.....	18
4. DNEŠNÍ FUNGOVÁNÍ DEMOKRACIE	21
4.1 Právo a tolerance v demokracii	25
4.2 Výhody a nevýhody federálního uspořádání	26
5. SPOLKOVÁ REPUBLIKA NĚMECKO V MEZINÁRODNÍCH VZTAZÍCH	27
5.1 Postavení a zájmy v EU.....	27
5.2 Členství v mezinárodních organizacích	30
6. POLITICKÁ KULTURA	31
7. DEMOKRACIE A GLOBALIZACE.....	33
8. HROZBY DEMOKRACIE.....	34
8.1 Internet	35
8.2 Korupce.....	37
9. BUDOUCNOST DEMOKRACIE V NĚMECKU	38
10. ZÁVĚR	39
11. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	42
12. INTERNETOVÉ ZDROJE	45
13. RESUMÉ.....	46
14. PŘÍLOHY	48
14.1 Seznam použitých zkratk	59

1. ÚVOD

Má bakalářská práce je zaměřena na pojem demokracie a jak funguje ve Spolkové republice Německo. Na úvod své práce bych se ráda zabývala vysvětlením pojmu demokracie, a to zejména z pohledu J. Schumpetera.

První část je věnována historickému vývoji budování demokracie, a to od skončení 2. světové války. Snažím se poukázat na to, jak i přes různé zásahy nedemokratických režimů, je možno vytvořit plně demokratickou a vyspělou občanskou společnost.

Válečná minulost zásadně poznamenala postavení státu v mezinárodním prostředí. Stát procházel zásadními změnami v oblasti sociální a politické. Začalo nové budování politického systému, založeném na naprosto odlišných prioritách. Důležitým tématem bylo vyrovnání se s touto minulostí. Placením reparací a uznáním viny dali tak Němci najevo, že se minulosti nevyhýbají a zároveň chtějí budovat novou, lepší společnost.

Dalším důležitým mezníkem v historii se bezpochyby stalo rozdělení státu. Socialistický režim aplikovaný ve východní části země ovlivnil zásadně nadcházející vývoj. Prioritami se stala společnost, fungující na kolektivním základě. Stát zasahuje výrazně do životů občanů, dochází k porušování lidských práv. Významně se tak režim odrazil i na politické kultuře, s následky se potýká stát dodnes.

Naproti tomu západní část fungovala na principu individuality, kdy se každý musí postarat sám o sebe. Vliv na vývoj politiky a občanské společnosti měl obrát k západním společnostem, a to především ke Spojeným státům americkým. To se v praktickém životě realizovalo např. dováženým zbožím a přílivem moderního vlivu do všech oblastí.

Po pádu socialistického režimu dochází opět k významnému předělu v historii Německa. Na jedné straně probíhá velké nadšení, na druhé se však objevují obavy ze sjednocení dvou částí, které byly velmi odlišné. Původně východní část měla nahlížet na západní část jako na inspiraci. Zásadní rozdíly

se podařilo setřít. Jak již bylo ale řečeno, socialistický režim zásadně ovlivnil vývoj části státu natolik, že jisté rozdíly lze pozorovat dodnes.

Významná část práce je pak věnována dnešnímu fungování demokracie. Jedná se o praktické informace, jakým způsobem funguje kooperativní federalismus, jaké pravomoci má prezident, vláda a parlament. Německo je modelem politického systému, kdy má kancléř výsadní postavení. Stranickému systému dominují např. strany CDU a CSU s tím, že v moderních demokraciích hrají významnou roli také ekologické strany.

S moderní dobou pak přicházejí další témata k diskuzi, jako je globalizace či politická kultura, čemuž je dále věnována tato práce. Německo je považováno za vyspělou, dobře fungující demokracii. Přesto může být tato demokracie ohrožena. Takovým ohrožením v jisté míře mohou být paradoxně moderní nástroje, jako jsou média. Další demokratický vývoj je však zaručen. Práci se snažím obohatit také svými postřehy z reálného života.

Hlavním cílem v této práci je popsat dnešní fungování demokracie v Německu. Práce obsahuje vysvětlení, na jakých zásadách se zakládá německá demokracie, kdo se na ní podílí a jakým způsobem. Popisuje aspekty vyspělé parlamentní demokracie, její výhody, ale i nevýhody a ohrožení, se kterým se potýká. Věnuje se samotnému chodu demokratického uspořádání a občanům, kteří se podílejí na tomto modelu fungování. Zaměřuje se na pohled praktického života občanů při demokratickém vedení, a jak se vyspělá demokracie projevuje v jejich spokojenosti. Neopomíná popsat atmosféru tohoto politického zřízení, procesy v oblasti zákonodárství a popis samotných principů parlamentní demokracie. Dále se vyjadřuje k politickému chování Německa v dnešní době, přičemž je třeba zmínit členství v mezinárodních organizacích, zejména pak v Evropské unii. Práce se věnuje pojmu politické kultury, jako produktu politických zástupců a občanské společnosti. Poukazuje na to, jakou zastupuje německá vyspělá demokracie pozici v mezinárodních vztazích. V souvislosti s dnešním fungováním demokracie odkazuje i na historické souvislosti, a to např. na zásadní

dokument Základního zákona, který prošel novelizacemi a je platný dodnes. Zmiňované souvislosti jsou pak nedílným vysvětlením dnešní německé demokracie, jelikož se podílely na celém procesu její dnešní podoby. Závěrem jsou zmiňovány úvahy budoucího směřování německého demokratického zřízení.

Pro svou práci jsem čerpala z části česky psané literatury a z části německy psané literatury. V menší části se objevuje i anglicky psaný zdroj. Literatura je zejména novodobá, vyskytují se knihy psané od roku 2002. Není nijak ideologicky zbarvena. Pro téma teorie demokracie, pravidla jejího fungování a definice jsem zvolila českou literaturu. Ta stejně tak popisuje i dnešní systém demokracie v Německu s popisem fungování státních orgánů. Témata jako právo v demokracii či federalismus čerpá z německých zdrojů. Historické souvislosti, které vedly k ustanovení demokracie a proces jejího budování čerpají taktéž z německé literatury. Anglicky psaný článek se pak zabývá médiem Internetu, jako hrozby demokracie. Internetové zdroje se vyjadřují k aktuální situaci v Německu, např. co se týká členství v Evropské unii.

2. DEMOKRACIE

Samotnému pojmu demokracie by mohla být věnovaná celá práce. V souvislosti s fungováním demokracie v Německu nám však pro vysvětlení postačí stručná charakteristika dle Schumpetera: *„Demokratická metoda je institucionální zřízení, které umožňuje provádět politická rozhodnutí a konat obecné dobro prostřednictvím volených jedinců, jež se shromažďují, aby naplňovali vůli lidu, který si je zvolil“* (dle Schumpeter, 2004: 268).

Známou definicí demokracie je také vláda lidu. Tzn. vláda, která je stanovena se souhlasem lidu a díky lidu získává svou legitimitu. Občané se tak podílejí na vládnutí a řízení státu. Vláda se ustanovuje s cílem, aby zajistila blaho pro všechny občany (Hloušek – Kopeček, 2007: 16). *„Přirovnal bych*

možnost uchopení demokracie nejlépe k představě, kterou staří Řekové označovali termínem abaton; prostor, jenž tu sice je, ale je nepřístupný, nijak se neotvírá a ani nesmí otvírat příchozím“ (dle Horyna, 2005: 23).

V demokracii není nutné, aby se občané, orgány a jiné instituce stále scházeli se všema navzájem. Jednotlivci se totiž mohou vyjádřit skrze referendum a část odpovědnosti tak přenechat na zvolených zástupcích, kterými jsou politici, parlament a další orgány. Zvolené orgány jsou pak projevením vůle občanů/voličů. Demokratické řízení je považováno za nejlepší formu uspořádání občanské společnosti (Schumpeter, 2004: 269).

V demokracii se vyskytují instituce a procedury, díky nimž se občané mohou zapojit do politiky. Pravomoci institucí by měly být omezené. Pro demokracii je typické zajištění občanských svobod, svobodný tisk a dodržování stanoveného zákona. Demokracie je spojena s termínem konkurence, jelikož nabízí možnost výběru (Krejčí, 2006: 19).

V demokratickém státě se však také objevuje existence hierarchie, a to ve všech složkách občanské společnosti, jako je např. církev, politické strany a státní instituce (Rosůlek, 2004: 50).

Samotná demokracie prošla vývojem a pro každý státní subjekt může znamenat něco jiného. Avšak zásadním pojmem ke zmínce je občanská společnost. Do občanské společnosti pak řadíme nezávislá sdružení a i např. soukromé tržní zájmy ve společnosti. Občanská společnost je společenství, které vlastní jisté tradice, hodnoty, normy a kulturu (Hloušek – Kopeček, 2007: 44).

V případě Německa je pak zajímavá ta skutečnost, že polovina země se vyvíjela odlišným způsobem a po čase se spojila k původně demokratické části, s čímž se neseťkáme u ostatních postkomunistických států. Demokratická západní část se vyvíjela kontinuálním způsobem bez větších výkyvů v systému. Probíhala diskuze v oblasti politické sféry s možností střetávání názorů. Zatímco v postkomunistické části země k těmto závratným

změnám docházelo. Systém není budován kontinuálně a velmi nejasnou roli plní funkce politické odpovědnosti. Působení komunistického režimu má pak vliv i na občanskou společnost a její chování. K zásadnímu rozdílu dochází v oblasti politické kultury. Německu se podařilo najít prostor, kde vedle sebe stojí v harmonii solidarita, volný trh, svoboda a dodržování práv občanů. Moderní demokracie dbá na práva menšin, přestože lze demokracii označit jako vládu většiny. Dochází ke střetávání názorů občanů a zastřešujícími institucemi (Pehe, 2002: 39-40).

Také v demokratickém prostředí politika usiluje o moc. Jednání v politickém prostředí je stanoveno faktorem přízní okolností a svobodné vůle občanů. Demokratický stát je složen ze souboru různých institucí, které řídí občane. Občané se vymezují na ohraničeném teritoriu, kde uplatňují své právo a vytváří vlastní politickou kulturu (Rosůlek, 2004: 47-49).

2.1 Německá vyspělá demokracie

Model liberální demokracie se dnes často vyskytuje v mnoha zemích světa. Tato forma demokracie se vyznačuje podílem občanských aktivit na vládnutí, volném trhu a solidaritě. Různé organizace ovlivňují charakter mezinárodní demokratické politiky. Takovými mohou být sdružení bojující za lidská práva, životní prostředí, apod. (Pehe, 2002: 15-18).

Chránění lidských práv je důležitým úkolem německé politiky. Oblast lidských práv závisí na pokračujícím dialogu a je o výměně informací s potřebami občanů. Jednotkou je jedinec, na kterém státu záleží a kterému záleží na stálém zlepšování života občanů. Jak je v této práci řečeno, Německo je zemí, kde žije mnoho cizinců a příslušníků různých kultur. Německý stát nerozlišuje mezi menšinami a většinami. Snaží se přistupovat ke všem stejnou měrou. Cílem německé politiky je kromě prosazování bezpečnosti, také zajištění různých lidských práv, jako jsou práva občanská, ekonomická, sociální, politická či kulturní. Stavět funkčnost této problematiky

pouze na platných zákonech ale nelze. Důležitým aspektem je vzájemný respekt, který jsem v Německu pociťovala z vlastní zkušenosti. Německo podléhá mnoha mezinárodním úmluvám, které dohlížejí na jejich dodržování. Německo vyjednává s mezinárodními organizacemi fungování pravidel skrze dialog a vzájemnou spolupráci. Zajistit lidská práva je i v zájmu státu, jelikož např. jejich masivní porušování nezaručuje prosperitu země¹.

Pod pojem sociální práva spadá uplatnění sociálních jistot pro občany. Ve 20. století plní stát všeobecně důležitou roli a vyskytuje se tendence rozšiřovat jeho pravomoci. Občané si totiž vynucují zajištění bezpečnosti a dále zajištění sociálních jistot. Tím spíše se tato tendence projevuje v demokratickém státě (Heywood, 2005: 83). O Německu lze tvrdit, že žije v blahobytu a jedná se o prosperující zemi. Do tohoto pojmu pak řadíme i míru spokojenosti občanů s reálným životem. K dosažení sociální spokojenosti je zapotřebí dobrého fungování státu a dobře fungující vláda, která zajistí minimální sociální jistoty pro všechny občany, na té základní úrovni. K tomuto předpokladu je nutný nastavený fungující systém přerozdělování dávek (Heywood, 2005: 259).

V demokracii by se mělo jednat o rovnost občanů navzájem, jelikož každý má stejnou morální hodnotu a rovnost příležitostí. Pak se mohou projevit ale přirozené nerovnosti. Startovní čára všech by však měla být stejná. Přirozená nerovnost je způsobena rozdílným zaměřením každého jedince, individuálními zásluhami, schopností a ochotou pracovat, v neposlední řadě také nadáním. Sociální rovností se rozumí spravedlivé rozdělování prostředků s cílem zajistit minimální kvalitu života. V praxi se sociálního blahobytu dosahuje kolektivním poskytováním sociálních služeb, ne však individuálně nastavenými cíli, jak by se mohlo zdát (Heywood, 2005: 268).

¹ Grundsätze, dostupné na: http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Aussenpolitik/Menschenrechte/GrundsaeetzeMRpolitik_node.html, 1. 5. 2012.

Důstojnost lidského života se odvíjí od politické stability ve státě, systému přerozdělování a finanční solidaritě a sociálně - ekonomické produktivitě. V případě Německa pak lze tvrdit, že tyto faktory jsou naplněné. I západní vyspělé státy se však potýkají s problémy, které potřebují řešit. V případě Německa zmiňme možnou klesající motivaci k práci, jelikož ve státě funguje široký systém sociálních dávek (Rinsche, 1999: 24-25).

Moderní demokracie v Německu je dále založena na principu oddělených mocí, suverenitě státu a vládě, která má omezenou moc. Stát bere na vědomí názor většiny občanské populace v podobě voleb. Zároveň se snaží vyslyšet i menšiny a respektovat jejich požadavky. K tomu, aby dobře takový systém fungoval, je třeba disciplíny občanů. Jedná se o to, aby společnost byla demokraticky vyspělá. Moderní demokracii totiž nestačí spoléhat se pouze na politické instituce (Pehe, 2002: 44-46).

Důležitou složkou správného fungování moderní demokracie je to, že státní správa funguje odděleně od politické moci. Dosazování do pracovních pozic státní sféry se řídí určitými pravidly. Na povaze demokracie se podílí i jistá snaha poučit se z minulosti, kdy došlo k systémovému selhání. Od té doby je cílem kontinuálně budovat novou občanskou společnost a s novými pravidly, které stojí na pevných demokratických základech. Stát lze zde kontrolovat s tím, že část pravomocí se přesouvá směrem k občanské společnosti (Pehe, 2002: 44-46).

Občané jsou si rovni, mají práva, která mohou vynucovat. Respektují se lidská práva a uplatňují se svobodné volby. Všichni jsou si rovni před zákonem, neprobíhá diskriminace. Zákon stojí nad občany a státními institucemi. Známkou vyspělosti demokracie je také určitá atmosféra ve společnosti, tedy způsob, jak se k sobě občané chovají navzájem. Slušné chování, tolerance, ochota a vstřícnost jsou pojmy, které takovou atmosféru vyjadřují (Pehe, 2002: 50-59).

Nyní probíhá třetí vlna demokratizace, která začala již v roce 1974 (Ženíšek, 2006: 42-57). Německo nutno označit za svobodnou zemi, kde se v maximální možné míře uplatňují politická práva a klade se důraz na občanskou svobodu.

Demokracie zaručuje legitimní formu vlády. Znakem vyspělé demokracie je princip právního státu, ve kterém působí dělba tří mocí, a to legislativní, exekutivní a soudní. Dělbá moci ohraničuje panství a majetek jednotlivců, ztěžuje zneužití moci a znemožňuje její koncentraci. Tyto moci by měly být na sobě nezávislé a zároveň by měly být kontrolovány (Vierecke, 2011: 93).

V takovém prostředí je možno artikulovat své zájmy beze strachu z represí. Systému náleží bezpochyby svoboda tisku. Stát garantuje lidská a občanská práva, která omezují státní moc a jsou předpokladem pluralismu (Vierecke, 2011: 85).

Pluralismus dbá na různorodost společnosti, rozmanitost životních stylů a zájmů. Významem pluralismu je to, že v rámci něho se sjednocují a spoluvytváří různé zájmy občanů. Rozdílné zájmy se tak organizují do formy politických stran, které si konkurují a usilují o politický vliv. Vyspělá demokracie nabízí alternativy, což se projevuje v možnosti výběru volby politické strany (Vierecke, 2011: 91).

Ve fungující demokracii by měla být vysoká účast u voleb. Úkolem voleb je totiž zajistit pro občany šťastný život a naplnit jejich potřeby. Občané tak zároveň mohou zpětně činnost orgánů kontrolovat. Zástupci jsou voleni na určité období, aby občan posléze mohl vyjádřit, jak byl s vládou spokojen (Krejčí, 2006: 19).

Dalším znakem vyspělé demokracie je respekt k veřejnému mínění. Německá demokracie vyžaduje schopné politiky, kteří dokáží prosazovat svá rozhodnutí, dobře vyjednávat, mají určitou disciplínu a dokáží dobře reprezentovat své občany, jak ve své zemi, tak i v zahraničí. Země je vázána mezinárodními smlouvami, což svědčí dále o míře vyspělosti demokracie.

Politik by v takovém prostředí měl vykonávat svou funkci z přesvědčení, že může být společnosti nějak užitečný a prospěšný. Není žádoucí zastávat funkci pouze za účelem obohacení se (Pehe, 2002: 50-59).

V moderní demokracii hrají důležitou roli také média. Ovlivňují obraz politiky, do které je zahrnuta i např. prezentace politiků na veřejnosti. Platí, že tato mediální kultura je na vyšší úrovni.

Při státních svátcích se striktně dodržuje klid v podobě zavření všech obchodů a nákupních center. Pro mě překvapivým faktem je tamější úcta ke starším lidem, kteří jsou bráni jako zkušenější a moudřejší. Postavení důchodců oproti České republice jsem tak významně vnímala. Německá starší generace se snaží užívat života do poslední chvíle, což se prakticky projevuje např. řízením auta nebo starání se o svůj vzhled. Bezpochyby jsou tyto faktory dány i finanční situací občanů a státu.

Moderní demokracie přenáší politickou odpovědnost na své občany. Občané se participují v organizovaných jednotkách v podobě různých sdružení a mají za cíl řešit problémy, vycházející z občanského života. Tyto jednotky lze nazvat jakýmsi mostem mezi občany a státem. Tato moderní demokracie je tak prostorem, kde se střetávají různé oblasti zájmů, např. náboženské či politické povahy, a zároveň se neomezují (Pehe, 2002: 87-92).

Určitou důležitou roli zde hrají také zájmové skupiny. Zájmovou skupinou se rozumí organizace, která se snaží prosadit své zájmy v rámci státu. S prosazením svých zájmů se obrací na občanskou společnost, státní instituce a politické strany. Tímto ovlivňuje politiku. Zájmová skupina má svou vnitřní strukturu a je vytvořena dobrovolně. Svými zájmy se může vymezovat i vůči ostatním zájmovým skupinám. Skupina postupuje při prosazení svého zájmu zpravidla postupně, od nižších složek, cíleně na oblast, která se danou problematikou zabývá. Zájmy může prosazovat buď nenásilnou formou, a to obrácením se na společnost. K razantnějším projevům dochází formou protestů a demonstrací (Kubát, 2004: 217-222).

Jako každá demokracie, se i demokracie proměňuje v Německu. V této moderní demokracii netvoří moc pouze politické strany, ale čím dál více se na politickém životě podílí i nestátní aktéři v podobě různých sdružení a organizací (Pehe, 2002: 50-59).

Důkazem dobře fungující demokracie v Německu je prosperita země, silná ekonomika a nízká míra korupce. Úroveň ekonomiky lze nejlépe posoudit při pobytu v dané zemi a praktickém životě. V porovnání např. s Českou republikou lze v Německu vydělat více peněz za méně času, přičemž ceny za zboží jsou srovnatelné, někdy i nižší.

Dalším důkazem vyspělosti demokracie je zájem o ekologii ve státě a příkládání jí jistý důraz. V Německu se setkáváme se znatelnými důkazy tohoto zájmu. Jsou jimi např. odpadkové koše na veřejných místech, rozdělené na tři části podle druhu odpadu. Občanská německá společnost je navyklá na třídění odpadu a považuje to za samozřejmost, což svědčí o její disciplíně.

Příkladem vyjádření úcty k přírodě je každodenní důkladný úklid ve veřejných ulicích či vratné zálohy na PET-lahve. Jízdní kolo je často využíváno jako dopravní prostředek. Tomu je i uzpůsoben provoz ve městech, kdy vedle chodníku je vyznačena zóna pro cyklisty.

Ten fakt, že ekologicky orientované strany zde uspěly a mají váhu v politické sféře, svědčí o vyspělosti demokracie. Tématem politiky ekologie se zabývají političtí aktéři na různých úrovních samosprávy. Nejen Německo, ale i další západoevropské státy tak dávají podnět pro podobný přístup pro další země.

V následujícím odstavci bych ráda shrnula znaky vyspělé demokracie. Patří mezi ně především ochrana lidských práv a s ní i spojená tolerance vůči menšinám a rozdílným kulturám. Nedochází k diskriminaci. Respektují se i další práva, jako práva ekonomická, politická, kulturní, sociální a občanská. Respektuje se občan jako takový při běžném jednání, kdy uplatňuje své

požadavky a probíhá celková rovnost občanů navzájem. Dalšími znaky jsou oddělené politické moci, které jsou kontrolovány, zároveň omezení jejich pravomocí a oddělení státní správy od politických institucí. Občané mají pravomoci, jak se podílet na vytváření politického života. Existují svobodné volby, které se pravidelně opakují. Volič nemusí mít pocit, že jsou volby zbytečné a že je např. předem znám vítěz. Právo je vymahatelné, je možnost ověřit politická rozhodnutí. Je dáno zákony, které se mohou pozměňovat skrze předem nastavená pravidla. Zákony stojí na demokratických principech. Volič má možnost výběru kandidáta. Volby se nekonají pouze ze zvyku, volba je vždy tajná. Svoboda tisku je zaručena. Ve vyspělé demokracii existují zájmové skupiny. Země s takovou demokracií vystupuje v mezinárodních vztazích jako silný, vlivný, stabilní a schopný aktér. Uvnitř státu neprobíhá válečný konflikt. Znakem vyspělé demokracie je zájem o ekologii a přenesení tohoto tématu do politické sféry. S vyspělou demokracií dále souvisí důstojný život a spokojenost občanů. Spokojenost je také ovlivněna finanční situací a projevuje se v běžném jednání a chování mezi lidmi. Slušné chování, poklidný život na ulicích a vstřícnost k rychlému řešení problému jsou pojmy, které tuto demokracii doplňují.

Výše zmíněné aspekty mohu ověřit z vlastní zkušenosti při pobytu ve zmíněné zemi: Tolerance vůči rozdílným kulturám a příslušníkům je viditelná na první pohled, kdy ulicemi prochází zahalené ženy bez toho, aby někdo jiný se na ně díval s opovržením či je jiným způsobem diskriminoval. V Německu mají např. možnost a prostor oslavit Číňané příchod čínského Nového roku. Obchody s arabskými či čínskými potravinami jsou jasným důkazem tolerance k menšinám, žijícím v Německu. Lidé rozdílných kultur spolu komunikují a vytvářejí přátelské vztahy. Němci i občanské menšiny mají stejná práva, která jsou viditelná v praktickém občanském životě a např. i v možnosti zajištění sociální jistoty, kdy mají cizinci nárok získat např. sociální dávky. Politická práva jsem ověřila v praxi při aktivní participaci občanů u voleb. O uznávání ekonomických práv ve společnosti jsem se přesvědčila pozorováním okolí, kdy jsem se za celou dobu pobytu nesešla s krádeží. Na studentských kolejích

se studenti nebojí nechávat otevřené dveře od pokojů. V Německu jsem se v oblasti služeb setkala při vzniklém problému s jeho rychlým řešením. Na ulicích, v dopravních prostředcích i v oblasti služeb se zákazník setká s vstřícností a laskavostí. Myslím, že slušné jednání je spojeno s obecnou spokojeností německých občanů. Pracující Němci vedou důstojný život, při kterém není velký problém zajistit si pro něj odpovídající podmínky. Svými postřehy jsem zjistila, že cestování, pořízení osobního automobilu a pohodlného bydlení není nedosažitelným cílem ani pro mladé absolventy. Pozici Německa jako schopného aktéra v mezinárodních vztazích lze ověřit pozicí v Evropské unii, kdy se problémům ostatních zemí staví čelem a je schopno poskytnout jinému státu finanční pomoc. Zájem o ekologii je v Německu znatelný na první pohled. Cesty vyhraněné pro cyklisty, kteří používají jízdní kolo, jako dopravní prostředek, jsou jedním z příkladů. Při pobytu v zemi jsem měla možnost pozorovat i další znaky, které zájem o ekologii dokládají. Na trhu jsou běžně k dostání tzv. BIO potraviny, které jsou často kupovány. Silnice a chodníky jsou čisté, v případě znečištění odpadky, dochází k rychlému úklidu. Odpadkové koše na veřejnosti jsou rozděleny dle druhu odpadu. Na třídění odpadu se klade důraz jak v domácnostech, tak např. i na studentských kolejích. Správné třídění odpadu je kontrolováno, je možné dostat pokutu. Nejenomže uvnitř státu válka neprobíhá, ale i pojem válka není v německém Zákoně uveden. Jiné zmíněné znaky vyspělé demokracie, týkající se fungování státu a politického systému, byly ověřeny na základě přečtené literatury. Z výše napsaného vyplývá, že Německo je vyspělou demokracií.

3. OBDOBÍ 1945-1990

3.1 Situace po 2. světové válce

Po 2. světové válce se Německo soustředilo na nastavení nového systému, který by zabránil hrůzám, které se zde v minulosti odehrávaly. Snaží se kontinuálně pokračovat na pevných základech nového systému, který je založen na rovnosti, svobodě a dodržování lidských práv (Glaeßner, 1992: 35).

Politická situace záhy po válce byla ve znamení na jedné straně orientace na Třetí říši a na straně druhé v nastavení nových pravidel. Odstup od minulosti byl zásadní. Stát byl rozdělen na čtyři okupační části – americkou, britskou, francouzskou a sovětskou. Po roce 1945 bylo potřeba vybudovat demokratickou strukturu a instituce. Zákonem byly stanoveny zásady fungování republiky a základy právního státu. Dále byly přijaty zásady, které měly zaručit stabilní demokracii. Mezi tyto zásady, zachovávající demokratické prvky, patří např. oslabení prezidentské funkce a možnost vyjádření nedůvěry. Politické strany byly zákonně zakotveny a musely fungovat na demokratických základech. Byla stanovena uzavírací klauzule pro vstup do parlamentu (Jeřábek, 2010: 34-39).

Začaly se vyskytovat návrhy na nové zemské uspořádání. Iniciátory byly ostatní státy, které tak chtěli zamezit důsledkům z války. Republika byla nucena decentralizovat moc a začala fungovat na základě federálního uspořádání. To se však praktikovalo pouze v západní části republiky, která byla dále rozdělena na jednotlivé země (Jeřábek, 2010: 109-137).

Důležitými změnami procházel stranický systém. Politické strany začaly být financovány z příspěvků členů a podporovány státem, který rozdělával finance podle počtu získaných hlasů ve volbách. Po válce stály v popředí politické scény strany jako křesťansko – sociální unie CSU, křesťansko-demokratická unie CDU, sociálně-demokratická strana SPD a svobodně-

demokratická strana Německa. Postupem času se strany CDU a CSU stávaly silnějšími (Jeřábek, 2010: 159-185).

Záhy se objevují otázky, jak se vyrovnat s válečnou minulostí a postavit se k tomu, že Německo prohrálo 2. světovou válku. Touto otázkou se zabývalo mnoho badatelů. Západní Německo se snažilo tuto minulost naprosto vytěsnit, odmítalo vinu a chtělo před celou věcí zavřít oči. Snažilo se okamžitě odstříhnout od minulosti a zabývat se vytvářením nové budoucnosti (Wolfrum, 2008a: 119-153).

Obrázek o době těsně po válce si lze udělat i z knih, které vycházely v roce 1950. Informace však byly zkreslené. Prezentovaly 2. světovou válku jako nějaké dobrodružství, místo toho, aby líčily teror, který se v nacistickém období odehrával. Existenci koncentračních táborů byla snaha naprosto zamlčet. Až od 60. let 20. století vychází pravdy o válce na povrch. Vznikají také instituce, které se problematikou války zabíraly. Příkladem je Ústav soudobých dějin v Mnichově. Totální popírání minulosti se proměnilo ve zlehčování nacistické historie (Wolfrum, 2008a: 119-153).

Prakticky se ale Německo odpovědnosti úplně nevyhýbalo. Dosvědčuje tomu odškodnění ve výši 876 milionů DM, které poskytlo jedenácti zemím v západní, severní a jižní Evropě a Izraeli. Jednalo se o země, se kterými udržovalo Německo diplomatické vztahy. Byl zřízen přímo zákon na to určený, Spolkový zákon o odškodnění. Odškodnění se také posuzovalo dle obdržovaných žádostí. Velká finanční část odškodného, v podobě splátek, se vyplatila za zavražděné židy. Doposud bylo celkem vyplaceno 103, 8 miliard DM (Wolfrum, 2008a: 119-153).

Němci uznali svou vinu. Přiznání viny pak plyne ze sociologického výzkumu z roku 1950, kdy 50 % (Wolfrum, 2008a: 120) Němců to přiznalo. Německo se obrátilo ve své politické orientaci na Západní Evropu a Ameriku a křesťanské vzory. Nyní Němci na celou hitlerovskou éru vzpomínají s nepochopením a naprosto se od této doby distancují. Pomalu se na tuto

drsnou kapitolu začíná zapomínat, protože postupně vymírají aktivní účastníci té doby (Wolfrum, 2008a: 119-153).

I když mnoho lidí, zvláště starší generace, vidí v Německu stále hrozbu, mladší generace již považuje tuto zemi za velmi otevřenou světu. Nutno říci, že Německo se z historie poučilo a slovo „válka“ se neobjevuje ani v Ústavě. *„Naopak Spolková republika Německo, vzniklá po 2. světové válce, podnikla kroky k ochraně před nadměrnou tolerancí: přisvojila si právo zakazovat politické strany bojující proti ústavě, a strany, které podpoří méně než 5 % voličů, zbavila zastoupení v Bundestagu“* (dle Heywood, 2005: 231).

3.2 Období rozdělení státu

V době po 2. světové válce nedemokratický systém skončil jeho naprostým kolapsem a ve východní části Německa byl aplikován režim mocnostmi zevnějšku. Tyto mocnosti pak i praktikovali proces budování tohoto režimu (Ženíšek, 2006: 58-84).

Socialismus je na Německo aplikován prostřednictvím puče. Německo je rozděleno na dvě části, roku 1949 vzniká Německá demokratická republika. Ve jménu stalinismu procházela společenskou a politickou krizí až do roku 1990, kdy se Německo spojí a funguje jako jednotný stát (Glaeßner, 1992: 35).

V případě Německa se jednalo o dvě části státu, které byly založeny na odlišných prioritách. Východní část fungovala v kolektivním smyslu, kdy je o každého postaráno státem a občané tvoří se státem úzký vztah. Západní část byla orientována na individuální výkon, kdy se každý o sebe musí postarat sám. Kladl se důraz na vlastní potřeby a společnost byla kritická vůči politickým elitám (Wolfrum, 2008b: 399-430).

Naproti politické kultuře, která v demokratické části měla svou tradici a kontinuitu, ve východní části Německa se formovala nově bez pevných základů. Docházelo k rozdílným prioritám a normám. Od roku 1949 vedle sebe

tak stojí rozdílné části s odlišným sociálně - ekonomickým a politickým uspořádáním (Glaeßner: 1992, 36).

3.2.1 Západní část

Kultura západní části Německa vycházela již z doby císařství v Německu. Sociální kultura, do které řadíme vzdělání, povolání, sociální vrstvy ve společnosti nebo životní styl, se změnila výrazně v roce 1957, kdy byl přijat zákon o rovnoprávnosti žen v oblasti civilního práva. Tento akt výrazně posílil postavení žen v německé společnosti. Prakticky mohly ženy spolurozhodovat ve věci výchovy dětí. Manžel již nemohl podat výpověď za manželku, aniž by o tom nevěděla. Zákon tím tak ukotvil společné jmění manželů, kde se oba dělí o majetek rovným dílem. Byl zaveden částečný pracovní úvazek, který napomohl ženám skloubit starání se o rodinu na jedné straně a možnost pracovat na straně druhé (Wolfrum, 2008a: 119-153).

V 60. letech se západní část Německa na rozdíl od východní části rozvíjela. Na trh byly uvedeny moderní technické výrobky a moderní výrobky do domácnosti. Výroba polotovarů se stávala stále populárnější. V obchodech se začaly objevovat dosud neznámé potraviny. To vše mělo vliv i na styl stravování. Přestávalo se jezdit na obědy z práce domů. Začaly se stavět firemní jídelny a lidé se čím dál častěji stravovali v restauracích a mimo domov. Velký vliv na Německo v tomto směru měla Amerika. Amerikanizace probíhala jak v podobě používání typických amerických značek, jako je Coca-cola, ale i v poslouchání hudby, která byla ve Spojených státech amerických populární. Lidé začali častěji chodit do kin na americké filmy. S modernizací se rozvinulo i rozšíření motorizace. Postupně se moderní západní vliv dostal i do oblastí architektury, módy a designu. Takovým příkladem moderní stavby byla Stuttgartská televizní věž (Wolfrum, 2008a: 119-153).

Stranický systém v období 60. – 80. let byl ve znamení stran CDU, CSU, FDP a SPD. Strana FDP ze všech tří stran měla tehdy nejslabší pozici. Od 80.

let 20. století se politický systém začínal pomalu měnit, jelikož do parlamentu vstupuje nový subjekt, Strana zelených. Vytvořila se tak dvě ideologicky podobná seskupení stran, kdy na jedné straně stojí CDU/CSU a FDP, na druhé pak SPD a Zelení (Jeřábek, 2010: 159-185).

3.2.2 Východní část

Cílem bylo vytvořit v této německé části tzv. socialistickou občanskou společnost. Změnila se povaha společnosti, její chování a priority státu. Nastalo odříznutí republiky od mezinárodního kulturního vlivu. Zastavil se přenos informací z okolních států v televizi. Proces doprovázelo postavení zdi, která obě země rozdělovala. Brutální stranická diktatura, kontrola občanů a omezování jejich svobody mělo zásadní vliv na další vývoj občanské společnosti v této německé části (Glaeßner: 1992, 35).

Politická kultura v socialistické části byla důležitá. Vyznačovala se řídicí rolí pracující třídy a marxistické strany ve straně. Byl kladen požadavek na společnost, aby byla jednotná ve své vůli. Dále byl deklarován důraz na práci jako hlavní smysl života. Plánovalo se zvyšování materiální a kulturní životní úrovně jako cíl politiky strany ve státě. Život společnosti byl spojen s vojenskou politikou, která byla vnímána jako „ochrana státu“ (Glaeßner: 1992, 36).

Již před rokem 1989 lze pozorovat signály, které pomohly k radikální změně v systému. Mezi ně patří zfalšování komunálních voleb v Německu nebo krvavé potlačení demokratické iniciativy v Číně (Glaeßner: 1992, 59).

K pádu komunismu došlo z důvodu toho, že byl již slabý a nedokázal se udržet. Dalším důvodem byla připravenost komunistických elit vzdát se vojenské, politické a ideologické izolace (Glaeßner: 1992, 35).

Představa budování demokratické společnosti se neobešla bez dopadů, vyplývajících z působení komunismu ve východní části po mnoho let.

Komunistická éra otrásla celým vnitřním systémem. Německá demokratická republika se potřebovala odstříhnout od všech socialisticky nastavených pravidel a začít budovat společnost s demokratickými základy. Pádem režimu v roce 1989 tak nastal pro Německo velký úkol, jak nastavit pravidla pro společný život dvou odděleně se vyvíjejících částí jedné země (Glaeßner: 1992, 149).

3.3 Sjednocení země

Symbolem pádu režimu byl pád Berlínské zdi v roce 1989. Následovalo uzavření smlouvy z 18. 5. 1990 o společné měně, sociálním a hospodářském prostoru. Společnou měnou byla německá marka (DM). Probíhala jednání s okupačními zeměmi, jaké postavení nyní Německo bude zaujímat na mezinárodním poli. Východní část měla být vytvářena podle vzoru západního Německa (Strahalová: 2008, 189-190).

Vnitřní integrace státu vyšla finančně náročněji, než se původně plánovalo. Finančně nákladné bylo hlavně zřízení nových spolkových zemí. Přizpůsobení východní části západnímu modernímu stylu a ekonomice, bylo jednoznačné. Následkem bylo však zpomalení ekonomiky. Pochyby o sjednocení se objevovaly hlavně okolo roku 1993. Komplikace se objevily v oblasti spojení různých politických kultur. Situace byla doprovázena nedůvěrou mezi občany obou původních částí, posléze jistou únavou z politiky a znechucením (Moravcová, 2000a: 41).

Okamžik sjednocení byl doprovázen masivním odchodem Němců z východní části do části západní. Nejednalo se o přetváření východní části země, nýbrž o její úplnou likvidaci. Východoněmeckému obyvatelstvu byla vnucována představa o tom, že nepatří pod jeden jednotný stát a že je třeba se distancovat od západní části Německa. Při později razantních protirežimních demonstracích, se však východoněmečtí občané hrdě k němectví hlásili (Šauer, 2005: 117-118).

Spojení bylo pro Německo začátkem budování nového politického vývoje. Po nadšení ze sjednocení obou částí však došlo k vystřízlivění. Začaly se objevovat problémy, které ze sjednocení Německa vyplývaly. Jedním takovým problémem bylo např. zvýšení nezaměstnanosti či se snížila porodnost. Otevření hranic podpořilo příliv cizinců. Zejména pro východní část to byla velká změna, jelikož za celou dobu existence rozdělení Německa, bylo v té východní pouze 1 % cizinců, a to z jiných socialistických zemí. Dnes je to veliký rozdíl, protože v celém Německu žije 7,5 mil. cizinců (Wolfrum, 2008b: 399-430).

Spojením dvou států se hlavně odstranila možnost konfliktu a zvláštnost rozděleného státu se společným národem. Dále napomohlo rychlejší výstavbě nové Evropy a přispělo k rozpadu Varšavské smlouvy a RVHP. I přes rozdílnosti a komplikace z toho vyplývajících, se zvýšil potenciál státu. Jakožto nyní větší teritoriální území a také co do počtu obyvatel, se stalo Německo silnějším aktérem v evropském prostředí. Německo mohlo začít vystupovat plně jako celek v mezinárodních vztazích, jelikož byla obnovena jeho mezinárodní suverenita. S přičleněním východní části se teritoriálně posunulo, což mělo za následek i rozdíl v oblasti geopolitické situace. Transformace jednotlivých států z východní části jednoduchá ale nebyla (Šauer, 2005: 117-118). *„Otázka budoucího postavení Německa a jeho členství v mezinárodních strukturách se stala předmětem tzv. rozhovorů dva plus čtyři (ministrů zahraničních věcí obou německých států, USA, Velké Británie, Francie a Sovětského svazu) probíhajících od února 1990“* (dle Strahalová, 2008: 190).

Po sjednocení země hledalo Německo nové místo v mezinárodním prostoru. Hlavními cíli byla kooperace, schopnost integrovat se jako nový aktér a otevřenost k uzavírání koalic. Prioritou v zahraniční politice byla ochrana státu a německých občanů před vnějšími nepřáteli a vnějším nátlakem. Německo chtělo nastavit rovnoprávný vztah mezi Evropou a USA, posílit integraci v evropských organizacích a pokračovat v rozšíření Evropské unie. Nutno bylo také postavit se k odpovědnosti, která vyplývala ze členství v jiných

mezinárodních organizacích, jako je např. OSN. Prosazovalo hospodářský a sociální pokrok v rámci Evropy a celého mezinárodního systému. V rámci Evropy dále propagovalo stabilizaci východní Evropy a stálo o rozvíjení politických a ekonomických vztahů s nimi (Moravcová, 2000a: 44-46).

Po sjednocení země se sjednocují i politické strany. Zvýšil se počet relevantních politických stran. Lze hovořit o umírněném multipartismu. Mění se zemské uspořádání a dále probíhají změny v nastavení systému politických stran, sociální ekonomice a sociální politice či kultuře (Jeřábek, 2010: 159-185).

Dodnes není úroveň blahobytu vyrovnaná. Zásadní rozdíly se však podařilo setřít. Ze sociologického průzkumu vyplynulo, že obyvatelé původně západního Německa jsou se svým životem spokojenější než původně východní část. Průzkum dále poukazuje na odlišný životní styl. Východní část je zaměřena na rodinu a domácí způsob života a méně přikládá důležitost kariéře na rozdíl od západní části. Na východě se daleko méně přiklání lidé k víře a náboženství. To si lze logicky vysvětlit tím, že komunistický režim potlačoval činnost církví a náboženské uznávání autority (Wolfrum, 2008b: 399-430). *„Málokterá větší země tak velice závisí na své zahraničně - politické situaci jako sjednocené Německo, je to dáno jeho minulostí, polohou i nutností prosazovat primát zahraniční politiky“.* *„Sjednocené Německo představuje ekonomický gigant, 3. Světová hospodářská velmoc, v přepočtu na obyvatele je exportní velmocí č. 1. Často se v této souvislosti mluví o Německu jako civilní mocnosti“* (dle Šauer, 2005: 125). *„Pro období po roce 1989/1990 je zde používán pojem „společnost vzpomínání“, který vychází ze společenských procesů a nevylučuje pluralismus různých, vzájemně si konkurujících vzpomínkových společenství a kultur. Tento pojem zahrnuje rozmanitý, avšak nikoliv řízený přístup společnosti ke vzpomínkám“* (Faulenbach, 2007: 423).

Kultura vzpomínání se odlišovala ve východní a západní části Německa. V NDR byla tato kultura ve jménu připomínání činnosti dělnického hnutí, ovlivňovala jí jediná politická strana ve státě a stát samotný. Pro západní

kulturu vzpomínání bylo znakem, že byla spoluutvářena kulturním děním, společností a nabízela více alternativ. Němci ze západní části vnímali sebe spíše jako oběti války. Téma války a vyrovnání s nacistickou minulostí se stalo diskutovaným. Díky této zkušenosti se věnovala společnost odlišným skupinám, jakými jsou např. Romové, homosexuálové nebo Židé. Rozdílnosti ve vnímání se projevily např. při stanovení státního svátku. Svátek vyvolával odlišné reakce u občanů (Faulenbach, 2007: 426-430).

Po roce 1989 se společnost hodně zabývala tematikou komunistické éry NDR. Společnost z komunistické doby východní části nechtěla zachovat prakticky nic. Byla snaha zlikvidovat veškeré symboly, které by tuto dobu připomínaly. Jednalo se o názvy ulic, pomníky, přičemž bylo někdy složité určit, zda ten či onen symbol komunistickou dobu připomíná či nikoliv (Faulenbach, 2007: 433).

4. DNEŠNÍ FUNGOVÁNÍ DEMOKRACIE

Nynější Spolková republika Německo je složena ze šestnácti spolkových zemí. Města Hamburk, Brémy a Berlín mají zvláštní statut. Územní správu lze rozdělit do tří úrovní – spolkovou, zemskou a obecní. Do spolkové úrovně spadá vláda, kancléř, prezident a parlament. Jednotlivé země mohou vydávat vlastní zákony. Do jejich kompetencí spadá otázka obrany, zahraniční politika či uzavírání mezinárodních smluv. Spolupracují se sebou navzájem i se Spolkem. Zemská úroveň je tvořena spolkovými státy. Obecní úroveň tvoří obce. Dále se můžeme setkat s členěním země na kraje a okresy, které kontrolují činnost obcí (Jeřábek, 2010: 139-157).

Německo je parlamentní demokracií. V čele státu stojí prezident, který se o výkonnou moc dělí s kancléřem a spolkovou vládou. Pravomoci prezidenta stanovil Zákon z roku 1949. Německý prezident plní pouze reprezentativní funkci, nemá silnou pozici. Je volen nepřímou volbou Spolkovým shromážděním, tzv. kolegiem volitelů. Toto shromáždění je tvořeno členy

Spolkového sněmu, přičemž prezidentská volba je tříkolová. Pokud kandidát v prvních dvou kolech volby nezíská absolutní většinu hlasů, koná se třetí kolo, kde stačí prostá většina k získání mandátu. Funkční období prezidenta je pětileté s tím, že může být zvolen maximálně dvakrát. Může být však také odvolán při porušení určitých zásad. Současným prezidentem je Joachim Gauck. Prezident může rozpustit za určitých podmínek sněm, jmenuje členy vlády, soudce a nejvyšší státní úředníky (Jeřábek, 2010: 39-55).

Spolková vláda je důležitý orgán, založený na třech principech. Kancléřský princip umožňuje vydávat směrnice, za které má kancléř ale i odpovědnost. Kancléř vede zasedání kabinetu a je volen Spolkovým sněmem. Může být odvolán pomocí tzv. konstruktivního vyjádření nedůvěry, kdy je vybrán nový kandidát s absolutní většinou hlasů. Kancléř dále navrhuje ministry, které může i odvolat. To vše stvrzuje hlava státu. Rezortní princip představuje pro každého ministra odpovědnost za svůj resort a povinnost se o něj starat. Posledním principem, tzv. kabinetním, je označována funkce kabinetu předkládat návrhy zákonů jako jeden celek (Jeřábek, 2010: 57-75).

Zákonodárnou moc tvoří parlamenty jednotlivých spolkových republik. Parlament dává důvěru subjektům exekutivní moci. Je to místo, kde se střetávají různé názory, projednávají se návrhy, diskutuje se a dochází se k závěrům v jednáních. Parlament kontroluje vládu a správní orgány, je výrazem volby občanů a funguje na striktních demokratických principech. Volby do parlamentu jsou tajné, rovné, svobodné a všeobecné s tím, že každý volič má dva hlasy. Jeden hlas získá konkrétní kandidát, druhý pak politická strana. Je zavedena 5 % klauzule pro vstup politické strany do parlamentu (Jeřábek, 2010: 77-108).

Parlament je rozdělen na dvě části. Prvním je Spolkový sněm, Bundestag, s 598 členy. Má silnější postavení než druhý celek parlamentu, kterým je Spolková rada. Poslanci se sdružují dle frakcí a výborů. Frakci tvoří poslanci z jedné stejné strany. Ve výborech se poslanci organizují na základě svého zaměření, např. pro oblast zahraniční politiky či lidských práv. Bundestag si

volí svého předsedu, kterého zastupuje místopředseda. Oba, ještě se staršími zkušenými poslanci, jsou členy Rady starších. Poslanci jsou vybíráni zemskými vládami a řídí se výhradně svým svědomím. Tak jako v mnoha jiných zemích, mají imunitu. Návrhy zákonů může kromě parlamentu předkládat vláda či jednotlivá ministerstva. Zájmy zemí jsou prosazovány skrze členy Spolkové rady. Po skončení 2. světové války byla přijata opatření, kterým lze zabezpečit trvání demokracie. Takovým prvkem je např. konstruktivní vyjádření nedůvěry (Jeřábek, 2010: 77-108).

Všechny principy fungování státu jsou zakotveny v ústavě. *„Německá ústava, tzv. Základní zákon, byla přijata v roce 1949 a skládá se z jedenácti hlav a 146 článků. Byla novelizována celkem 52 krát, poslední změna ze srpna 2006 (platná od 1. září 2006), která se dotkla 25 článků, je současně největší revize německé ústavy vůbec“* (dle Strahalová, 2008: 191). *„Oficiální pojmenování Základní zákon vychází z historických souvislostí, kdy byl dokument při svém vzniku zamýšlen pouze jako dočasný, resp. nechtěl pojmem ústava legitimovat fakt rozdělení Německa a po připojení sovětské okupační zóny k zónám západním měl být nahrazen trvalou ústavou sjednoceného německého státu“* (dle Strahalová, 2008: 191).

Volby z roku 1998 ustanovily do vlády stranu Zelených v koalici s SPD. Svoje výsadní postavení upevnila strana CDU/CSU ve volbách v letech 2005 a 2009. V roce 2005 tvořila CDU/CSU koalici s SPD, na rozdíl s rokem 2009, kdy byla v koalici s FDP. Nutno říci, že pro každou koalici platí rozdílné cíle, které prosazuje (Jeřábek, 2010: 159-185).

Strany CDU a CSU byly založeny v roce 1945. SPD byla původně dělnickou stranou, nyní je sociálně - demokraticky orientovaná. FDP je liberální, pravicová strana, která prosazuje politiku minimálního státu. Roku 1980 vzniká strana Zelených, sjednocením různých ekologických sdružení a hnutí. Dnes hodnotíme systém jako umírněný multipartismus, ve kterém se uzavírají koalice s minimálním počtem subjektů (Jeřábek, 2010: 159-185).

Sestavování velkých koalic na úrovni Spolku nemá dlouhého trvání. Avšak na úrovni zemské se praktikuje často. Velká koalice je chápána jako východiskem z nouze. Z minulosti byla prakticky doprovázena např. nepříznivým politickým obdobím. Sestavování takové koalice není úplně jednoduchou záležitostí a vyžaduje mnoho kompromisů. Jednotlivé strany pak v rámci společné dohody ustupují ze svých politických programů a přesvědčení. Pro voliče může být tak situace nepřehledná. Politické strany mohou působit nejasně. Volič se může cítit i podveden. Dodržení slibů z předvolebních kampaní může vycházet tak naprázdno a tvář strany to může poškodit. Následkem toho strana může ztratit část své voličské základny. Se sestavením velké koalice je spojena jistá míra nestability, právě kvůli zmíněným rozdílnostem jednotlivých stran. Je to však také řešení v politické situaci, kdy se jiná varianta nenabízí. Velká koalice by se měla stát však řešením pouze na určité období, jinak by mohla být demokracie ohrožena. Politické strany by tak ztratily důvěru svých občanů. Dodržování slova, které je pro demokracii důležité, by nemělo žádnou váhu (Gehrold, 2006: 132-135).

Hovoříme o tzv. kooperativním federalismu. Jedná se o formu politického rozhodování, která je rozdělena mezi Spolek a země (Strahalová, 2008: 204). Pravidlem je, že Spolek se zabývá problematikou zahraniční politiky a obrany, zatímco jednotlivé země mají pravomoc rozhodovat v oblastech životního prostředí či hospodářství. Některé cíle zájmu jsou však pro oba subjekty společným tématem, tím je např. oblast financí. Jednotlivé země spolupracují jak mezi sebou, tak i se Spolkem. Zájmy zemí se mohou odlišovat, což je dáno historickým vývojem konkrétní oblasti (Jeřábek, 2010: 109-137).

Pozoruhodností může být, že v Zákoně není uvedena možnost konání obecného referenda jako prostředku přímé demokracie. Toto občanské právo ale nezůstává úplně opomenuto. Některé země ho povolují v případě např. změny ústavy. Jedná se ale spíše o formu hlasování (Strahalová, 2008: 209).

4.1 Právo a tolerance v demokracii

Nezastupitelnou funkci v demokratickém státě má právo, které zajišťuje vnitřní svobodu v zemi. V jedné společnosti je mnoho rozdílných zájmů, které na sebe narážejí a mohou tak vznikat konflikty. Právo obstarává to, aby se při uplatňování společenských nároků, postupovalo mírovou cestou. Právo v demokratickém státě zakazuje, aby ho občané brali do vlastních rukou. Občané se obracejí na soud, který zajišťuje domáhání se práv. Soud nachází řešení mezi dvěma stranami zájmu, pokud dojde ke sporu. V demokracii by měl soud fungovat nestranně a občané by měli mít důvěru v jeho činnost (Pöttsch, 2005: 104).

Zajištění vnitřního míru ve státě a svobody jedinců je, stejně tak jako privátní autonomie, nedílnou součástí liberálního právního státu. Svoboda jedince končí tam, kde začíná svoboda toho druhého. Zákony tyto soukromé právní vztahy regulují. Sociální právní stát bere do svých rukou všechny oblasti občanského, sociálního a ekonomického života. Zákony podporují slabší a vyrovnávají velké sociální kontrasty ve společnosti (Pöttsch, 2005: 105).

S demokracií souvisí i pojem tolerance a kde jsou uspořádány její hranice. Jasně platí, že ani v demokracii není povoleno vše. Obsahem pojmu je, jak si zajistit osobní autonomii a zároveň vycházet a socializovat se v politickém společenství. V mnoha případech můžeme považovat toleranci jako neochotu zasahovat nějakým způsobem do konfliktu. V jiných případech jako prostou snášenlivost. Nutno ji však odlišit od totálního nezájmu a lhostejnosti, který demokratickému státu neprospívá. Tolerance je důležitou hodnotou nejen v německém prostředí, ale i v jiných západních státech. Je ale jasné, že musí být limitována (Heywood, 2005: 226-228). *„Politická tolerance se obvykle chápe jako nutná podmínka svobody i demokracie. Politický pluralismus, neomezené projevení všech politických filozofií, ideologií a hodnot je zárukou, že jednotlivci budou formulovat své názory v rámci zcela*

volného trhu myšlenek a že politické strany budou soutěžit o moc na hřišti rovném pro všechny“ (dle Heywood, 2005: 231).

4.2 Výhody a nevýhody federálního uspořádání

Nevýhodou spolkového státu je to, že je komplikovaný na organizaci a proces rozhodování je zdouhavý. Spolek a jednotlivé země mezi sebou jednají, což vyžaduje mnoho kompromisů. Co se týká procesu rozhodování a fungování může působit celý systém jako nepřehledný. Tím, že je země rozdělená, jsou v každé zemi i rozdílné životní poměry. Příkladem je školní systém, který se liší v závislosti na regionu. Model spolkového státu je také finančně nákladný. Šestnáct vlád, parlamentů a státních správ je jasně finančně nákladnější než vláda pouze jedna (Pöttsch, 2005: 18).

Výhodou je naopak, že spolkový stát omezuje koncentraci moci. Státní moc leží v rukou vlády a ve většině parlamentu. Tím, že jsou státní úkoly rozděleny mezi Spolek a země, znamená to, že se i navzájem kontrolují. Toto státní zřízení umožňuje větší podíl občanů na politice a demokracii. Voliči mohou uplatnit svůj hlas dvakrát, nejenom každé čtyři roky při volbách do spolkového parlamentu, ale i do zemských parlamentů. Díky rozdělení na menší jednotky dochází k jisté občanské blízkosti. Zavedení nové reformy se nejdříve aplikuje v jednom státě a při osvědčení se může rozšířit i do dalších států. Pakliže je politická novinka neúspěšná, výraznou škodu neutrpí celá země, nýbrž jen určitý stát (Pöttsch, 2005: 19).

Německo může být vnímáno jako politické společenství s určitými společnými zájmy, normami a hodnotami. Spojujícím faktorem je společná historie. Jednotlivé státy Německa se vyvíjely jako samostatný suverénní stát. Nyní Německo vystupuje jako jednotný aktér, tudíž státní zájem nutno chápat jako zájem všech dílčích spolkových států. Státní zájem jednoho spolkového státu by měl být přijatelný i pro další státy. Stát tak vystupuje jednotně (Kratochvíl, 2010: 90-91).

Zájmy Německa lze tak rozdělit na ty zájmy, které jsou přirozenou potřebou obyvatelstva, a na zájmy, které závisí na postavení, síle a kooperaci sousedících států. Samozřejmě platí, že zájmy jednoho státu, nesmí poškodit další státy. Je nutno tedy nároky upravovat podle toho, aby nebyly vzájemně v rozporu (Kratochvíl, 2010: 90-91).

5. SPOLKOVÁ REPUBLIKA NĚMECKO V MEZINÁRODNÍCH VZTAZÍCH

5.1 Postavení a zájmy v EU

Při procesu začlenění Německa do EU se vyskytly obavy z toho, že bude Německo vystupovat jako hegemon v evropské mezinárodní politice. Zřejmý je i vztah Německa s Francií v rámci EU, který je poznamenán 2. světovou válkou. Vliv na postavení Německa v Evropské unii měla i poloha, ve které se stát vyskytuje a s jakými státy sousedí. Členství v Evropské unii vyžaduje dodržování lidských práv, respekt k menšinám, existenci demokraticky zaměřených politických institucí a vládu práva. V oblasti ekonomiky pak prostředí, kde je funkční konkurence. Stát by měl být schopný akceptovat cíle této mezinárodní organizace, a to hlavně v oblasti měnové politiky, hospodářství a politických procesů (Moravcová, 2000b: 87-88).

Členství Německa, jednoho ze zakládajících států, je v Evropské unii důležité pro reprezentování jeho zájmů v Evropě i ve světě. Zároveň tak potvrzuje demokratické principy, kdy je nemyslitelné, aby země, která žije v blahobytu, si toto bohatství nechala pouze pro sebe. Vedle tak komunální a zemské legislativy, tvoří další úroveň legislativa Evropské unie. Německo nemá v EU zvláštní výhody, ale je klíčovým aktérem v politickém procesu. Kancléř hlavně rozhoduje, kam bude směřovat evropskou politiku. Na spolurozhodování se podílí i jednotlivá ministerstva a jejich příslušná oddělení

pro evropské záležitosti. V úvahu se berou i zájmy jednotlivých zemí. Veškerá rozhodnutí musí být v souladu se Spolkovou radou a Spolkovým sněmem².

Od prvních evropských projektů, které byly uplatňovány v 50. letech 20. století, podporuje Německo zpevnění multilaterálních principů a propojení, na kterém Evropská unie byla vybudována. Demokratické Německo dává přednost multilaterální spolupráci a profituje proto z realizace vzájemného zisku. Motivací členství Německa v EU bylo také samozřejmě dosažení jakési jistoty, aby se v případě nouze mohlo opřít i o další členy (Jeřábek, 2011: 51-52).

Evropská politika, evropské právo a evropská správa nabývá podobných znaků jako německá politika. Jsou podobné co do zákonů, ustanovení a samotné správy. V roce 2002 přišel se zajímavým nápadem tehdejší kancléř Schröder. Pro koordinaci německé politiky s Evropskou unií navrhoval zřídit samotné ministerstvo. Ministerstvo zahraničí však razantně proti tomu oponovalo (Hartmann, 2004: 270).

Tak jak se Německo vyrovnalo se sjednocením vlastní země, muselo se vyrovnat i s tímto sjednocením v rámci Evropské unie a koncentrovat se na nové rozložení moci a novou hospodářskou situaci (Jeřábek, 2011: 72).

Z pohledu liberální demokracie jde samozřejmě Německu v rámci Evropské unie o vlastní úspěch. Německo uplatňuje tzv. „*soft power*“, která prosazuje schopnost získávat výhody pro vlastní stát skrze spolupráci, a to s vlivem ekonomické síly a kulturního vlivu. Lze hovořit o tom, že Německo ovlivňuje své kolegy a sousedy ne kvůli vojenskému potencionálu, ale skrze svoji velikost a sílu (Jeřábek, 2011: 51-52).

Oficiální německé zájmy v Evropské unii se nemusí automaticky shodovat se zájmy jednotlivých občanů a politiků. Přestože má exekutivní moc v Německu silnou kontrolu zahraniční politiky, reálně se uplatňuje prosazování

² Wie wird Deutschland in der EU vertreten?, dostupné na: <http://www.eu-info.de/deutsche-europapolitik/strukturen-deutschen-europapolitik/>, 25. 3. 2012.

zájmů skrze politické strany a politické aktéry jednotlivých spolkových zemí (Jeřábek, 2011: 245).

Pro Německo hraje forma institucí zásadní roli při vytváření německé státní identity. Platí to jak pro vnitřně - státní instituce, tak i pro mezinárodní instituce. Identita Spolkové republiky Německo byla na jedné straně zakotvena a definována skrze práva jednotlivců, Základního zákona a ústavního pořádku, na straně druhé svazkem v evropských politických strukturách. Příprava k integraci k mezinárodnímu společenství našla svůj význam v preambuli a článku 24 Zákona (Jeřábek, 2011: 55).

Změna zahraniční politiky Německa v rámci EU je možná v případě, že se změní i vnitřní politika ve státě. Když se nezmění vnitřní politické zájmy, nemůžou se změnit ani zájmy státu v rámci zahraničního prostoru. V německém případě to znamená, že Spolková republika Německo řeší politiku skrze federální uspořádání moci a díky vícestrannému politickému spojení (Jeřábek, 2011: 55).

Německo je v rámci Evropské unie silně propojeno se střední a východní Evropou. Uplatňuje spolupráci skrze různé projekty v oblasti životního prostředí např. v České republice a v Polsku. Pro německý průmysl bylo rozšíření Evropské unie směrem na východ klíčovým projektem zajištění budoucnosti - schopnosti evropského kontinentu. Řadu překážek v oblasti obchodu a hospodářství postupně odstranily již od 90. let 20. století (Jeřábek, 2011:55).

V době německého předsednictví v roce 2007 byla přijata tzv. Berlínská deklarace, která definovala další směřování Evropské unie. Německo se nebrání dalšímu rozšiřování EU směrem na východ, pakliže státy projdou určitými reformami³.

V souvislosti se začleněním do Evropské unie je třeba zmínit i fakt, že německé politické strany se přizpůsobují v rámci evropských frakcí. Může

³ Německo a EU, dostupné na: <http://www.euroskop.cz/434/sekce/nemecko-a-eu/>, 25. 3. 2012.

docházet tak k mírné změně v programu stran, k organizačním změnám, změnám ve stranické soutěži a celkově k vzájemným vztahům v rámci politického systému (Havlík, 2009: 16).

Mezi priority Německa za posledních 10 let v rámci EU bylo např. to, aby proces integrace byl flexibilní a chod organizace se neřídil podle nejpomalejšího státu. Dále prosazovalo zefektivnění EU a lepší spolupráci v oblasti vnitra a justice. Chtělo, aby Evropská unie byla jednodušší a pochopitelnější pro obyčejné občany (Moravcová, 2000b: 93).

Globalizaci provází strach z vlastní identity a potírání vlastních hodnot. Na jedné straně tak stojí rychlost přenosu informací, propojení celého světa a na druhé strach ze ztráty domova a negativních vlivů, kterou globalizace doprovází. V důsledku vzniká jakási celosvětová soutěž o zdroje a kapitál. Celý systém Evropské unie pak můžeme přirovnat k vývoji v rozvojové zemi. V počáteční fázi se objevuje tendence přitáhnout kapitál. V další fázi pak tento kapitál udržet (Rinsche, 1999: 18-20).

5.2 Členství v mezinárodních organizacích

Kromě Evropské unie je Německo součástí dalších mezinárodních organizací, jako příklad postačí uvedení organizace NATO či OSN. Tím tak stále více upevňuje demokratické principy. Podporuje mír, lidská práva, solidaritu a ochranu životního prostředí v mezinárodních vztazích⁴. Členstvím v mezinárodních organizacích je však vnitřní i vnější suverenita státu oslabena, a to mezinárodními konvencemi, smlouvami a samotnými institucemi (Rosůlek, 2004: 47-49).

Díky válečné minulosti bylo dlouho Německo vnímáno jako dominantní a řídicí stát v Evropě. V rámci mezinárodní politiky, např. členství v Evropské unii, nikdy Německo nehledalo dominantní postavení. Během působení v

⁴ Německo přehledně, dostupné na: <http://www.tatsachen-ueber-deutschland.de/cz/inhaltsseiten-home/cisla-a-fakta/nemecko-prehledne.html?type=1>, 25. 3. 2012.

NATO přijalo vedoucí postavení Spojených států amerických. Dnes jsou na Německo kladeny požadavky, aby plnilo vedoucí postavení v mezinárodních vztazích, k čemuž se však staví opatrně, vzhledem k již zmíněné nacistické minulosti. Tato poptávka je způsobena řadou politických a ekonomických změn, které se staly za poslední dobu v Evropě. Pozornost se pak logicky upíná k finančně zabezpečenému státu, který může být nápomocný i ostatním státům. Pro Německo je zejména obtížné čelit bezpečnostním otázkám, zejména pak otázkám vojenských zásahů. Nesouhlas s vojenskou intervencí pak může v mezinárodním prostředí působit jako nezájem hlásit se ke globální odpovědnosti. Německá republika finančně posiluje Evropskou unii a nemusí se tedy obávat takové odpovědnosti, jak se vyjádřila např. Velká Británie a Spojené státy americké. Německo se ale ze skepse z vojenských zásahů jen tak nevymaní. Vláda Angely Merkel vyčlenila přes 200 miliard EUR jako investici do Evropské unie. Kritici až někdy komentují vládní postoje slovy, že by prvotně Německo mělo myslet na sebe a na svůj blahobyt. Je patrné, že povinnosti plynoucí ze členství plní nadměru. V případě Německa se totiž nejedná o lhostejnost, ale o dodržování svých zásad ⁵.

6. POLITICKÁ KULTURA

Politická kultura představuje způsob nastavení systému, pocity a pohledy politických jednotek a zahrnuje také oblast politického chování. Typickým symbolem politické kultury, zejména v zemi, ve které působil komunismus, je okolnost, že zde nevládne pouze jedna politická kultura. Nachází se zde totiž také tzv. subkultury. Prakticky to znamená to, že ti, kteří jsou u moci a vymýšlejí pravidla, nemohou odhadnout, jak se tyto pravidla budou uplatňovat v praxi, tedy jak budou využitelná na nižších úrovních a zda bude jejich prosazení úspěšné (Glaeßner, 1992: 35). Podle některých názorů na politické

⁵ Anwalt der Globalisierung, dostupné na: <https://zeitschrift-ip.dgap.org/de/ip-die-zeitschrift/archiv/jahrgang-2012/mai-juni/anwalt-der-globalisierung>, 1. 5. 2012.

kultuře velmi záleží, protože skrze ni můžeme hlouběji zkoumat sociální realitu (Skovajsa, 2006: 15).

Aby demokracie správně fungovala, měla by být založena na pravdě. Aby se pravda projevovala i v politické kultuře, je třeba ji uplatňovat i na nejnižších článcích občanského života (Pehe, 2002: 128-130). Může nám dále podat vysvětlení na otázky, proč je Německo úspěšnější v ekonomické oblasti než jiné státy (Skovajsa, 2006: 24).

Politická kultura je obrazem občanské společnosti, zabývá se postoji a hodnotami v daném společenství a je spojena samozřejmě i s mentalitou lidí. Německá politická kultura je považována za jednu ze západních vyspělých demokracií. V mezinárodním měřítku má Německo vedoucí roli v oblasti ekonomiky. Politická kultura byla formována i v souvislosti s historií. Základem bylo převzít odpovědnost za holocaust po roce 1945. Takovým důkazem je zřízení úřadu pro ochranu Ústavy nebo možnost zrušit politickou stranu. Po roce 1949 zanikl prostor pro vznik nábožensky, etnicky či jinak orientovaných radikálních stran. Proto je politický systém orientován na střed politického spektra, kdy v popředí stojí dvě strany – CDU/CSU a SPD. Legitimita a politická podpora stojí na vysokém stupni. Vliv na politickou kulturu má existence nezávislých sociálních organizací a zájmových skupin, kterým je přikládána důležitost. Politická komunikace je zajištěna veřejnoprávními médii. V poslední době však popularita parlamentu a politických stran prudce klesla⁶.

V Německu politická kultura působí na sociální vztahy mezi občany, instituce a jejich fungování, v neposlední řadě na jednání samotných občanů (Skovajsa, 2006: 45-46). *„Politický život je kulturně tvořivým životem v nejširším smyslu, protože jeho výkonem jsou duchovní produkty utvářející jednotu všech zájmů, cílů, starostí, působností a účelových zařízení“* (dle Martínek, 2005: 45).

⁶ Politische Kultur in Deutschland, dostupné na: <http://www.goethe.de/ges/pok/ein/de13427.htm>, 25. 3. 2012.

Jelikož demokratický systém v Německu lze považovat za dobře fungující, tak i politickou kulturu lze hodnotit za pořádkumilovnou, založenou na pravdě a důvěře. Politická kultura je tak výsledkem chování občanů, o kterém si lze udělat obrázek již při prvním kontaktu s nimi. Setkáme se s přívětivým chováním, projevanou vděčností při využití služeb a upřímnou ochotou pomoci a poradit. Na oplátku pak německý stát požaduje striktní dodržování pravidel ve všech oblastech politického a občanského života.

Německý stát nabízí motivující prostředí pro práci, s čímž souvisí i všeobecná spokojenost živobyť v této zemi. Ta se projevuje ve způsobu jednání v běžném občanském životě. Je s ní spojena i ochota dodržovat vyžadovaná pravidla a akceptovat smysl pro pořádek.

Německo je k cizincům a odlišným kulturám velmi otevřené a tolerantní. Německá společnost má vysoký životní standard. Je cílem mnoha studentů a imigrantů, kteří přijíždí opravdu z celého světa. Na vysoké úrovni je i kulturní bohatství a věda⁷.

Občanská společnost v dobře fungující demokracii potřebuje projít vývojem, k němuž potřebuje určitý čas. Dodnes můžeme pozorovat rozdíly v občanské společnosti mezi západní a východní částí Německa.

7. DEMOKRACIE A GLOBALIZACE

Vliv na demokracii má dnes i globalizace. Integrace se odehrává v mnoha oblastech, v politice, přenosu informací či rozvoji technologií.

Názor Samuela Huntingtona je, že globalizace je pouze dočasný stav, kdy západní civilizace získává nadvládu. Státy přijímají tak pouze to, co je pokrokové a zároveň si zachovávají vlastní kulturu (Pehe, 2002: 15-18).
„Globalizace s sebou nese depolitizaci evropského lidství. Globalizace posiluje

⁷ Německo přehledně, dostupné na: <http://www.tatsachen-ueber-deutschland.de/cz/inhaltsseiten-home/cisla-a-fakta/nemecko-prehledne.html?type=1>, 25. 3. 2012.

anonymitu, neidentifikovatelnost, nerozlišitelnost, neurčitost, v níž se všichni lidé ztrácejí, a tím i postupně zaniká evropský svět. Pokud má evropské pojetí lidské identity politický charakter ve výše uvedeném smyslu, globalizace vede k zneřítomnění politického aktéra“ (dle Martínek, 2005: 55).

Nutno ale podotknout, že dnes dochází k prolínání kultur obousměrně. V Německu tak nacházíme mnoho arabských restaurací či latinsko - amerických tanečních klubů. Na ulicích potkáváme zahalené ženy, typické pro islámskou kulturu a dále menšiny z celého světa, které se pravidelně sdružují, aby oslavily např. čínský nový rok či ramadán. Na druhou stranu si i německé regiony zachovávají svá specifika, což se projevuje hlavně v oblasti jazyka a přízvuku. Např. v oblasti Baden - Württemberg si občané živě drží švábštinu nebo tradici přípravy typicky švábských jídel.

Rozdíly mezi regiony či státy nelze přehlížet. Německo je dobrým příkladem toho, jak jsou dvě části jedné země dodnes odlišné. Západní a východní část Německa se dodnes potýká s následky rozdílného vývoje z minulosti, a to hlavně v politické a ekonomické oblasti. Tím je myšleno to, že rozdíly mezi zeměmi při globalizaci mžikem nezmizí a vše se neslíje do jednotného modelu.

Jestliže by se vyplnil názor, že se v budoucnu budou státy sobě navzájem přibližovat a rozdíly mezi chudými a bohatými státy se budou zužovat, jednalo by se v obou případech o velmi dlouhodobý, vícegenerační proces. Takový proces je pak ovlivňován životní úrovní států, přístupem k životnímu prostředí a loajalitou populace (Pehe, 2002: 122-128).

8. HROZBY DEMOKRACIE

Demokracie je ovlivňována moderními technikami, které však paradoxně mohou ve výsledku stát proti samotné demokracii. Za takovou hrozbu demokracie lze považovat samotná média. Dnes se o volební kampaně starají

specializované firmy, které politické strany najímají. Politická kampaň je tak vytvářena na reklamním základě. Média tak značně ovlivňují veřejné mínění, což proměňuje samotnou demokracii (Pehe, 2010: 136-139). Na jednu stranu hlídají jistou nezávislost, ovlivňují veřejnou debatu a jsou zdrojem informací, na druhou pak zapřičiňují to, že divák se stává pouhým příjemcem sdělované zprávy. Způsob debaty je pro demokracii velmi důležitý, díky médiím se ale celý proces děje ve zkráceném čase. Vizuální dojem také ovlivňuje rozhodování občanů. Sama média prezentují již zkrácené, nebo z určitého pohledu podané informace. Diskuzní pořady zaměřené na politiku působí spíše zábavním dojmem. Německá demokracie je také ohrožena např. teroristickými útoky, jako dalším produktem moderního fungování společnosti (Pehe, 2010: 140-150).

Díky také Internetu probíhá vše rychleji, dochází k lepší informovanosti a lepšímu zapojování občanů do demokratického fungování státu. Velkým nebezpečím však je to, že je lehce zneužitelný a může tak narušovat demokratické principy (Hloušek – Kopeček, 2007: 37).

8.1 Internet

Internet není pouze síťové propojení. Je to i koncept imaginace, do kterého každý promítá své touhy, strachy a fantazie. Někteří v něm vidí inspiraci ke vzdělání, někteří zase pornografii a hazard. Internet mobilizuje skupiny, pomáhá individuálním občanům a umožňuje jim vyjádřit se a prezentovat. Jde o spolupráci a sdílení. Vytváří digitální demokracii, elektronický stát a národ. Umožňuje rychlou komunikaci a přenos informací. Pokud slyšíme takto o tomto médiu, musíme jednoznačně souhlasit s tím, že je dobrý pro demokracii. Na druhé straně nutno zmínit i hrozbu, která ho ohrožuje, a tím jsou viry (Noam, 2005: 57-58).

Skepticismus vůči Internetu jako podporujícího materiálu demokracie je založen na nerovné distribuci. Internet prezentuje chování jednotlivců a hned

ho aplikuje na celou společnost. Věří, že když něco pomůže jednotlivci, automaticky se dá použít i na všechny ostatní jedince. K vysvětlení lze uvést příklad: Pro jednotlivce je rychlejší jet do práce autem. Pokud by ale autem do práce jela celá společnost, přestane to být výhodné, jelikož by každý do práce přišel pozdě kvůli dopravním zácpám. Nevýhodou by bylo i výrazné zhoršení kvality životního prostředí. Důležitou poznámkou je, že může být dobrý pro demokracii např. v Severní Koreji, Iránu či Libyi. Neznamená to ale, že je stejně tak dobrý i pro Německo či Dánsko. To, že tři televizní stanice jsou lepší, než deset televizních stanic ještě neznamená, že tři tisíce televizních kanálů je stále ku prospěchu věci (Noam, 2005: 57-58).

Pojďme se podívat na určité aspekty Internetu v souvislosti s politickým životem. Spousta lidí může navrhopat, že Internet usnadňuje politickou participaci. To je pravda, některou politickou aktivitu usnadňuje, a dokonce i zlevňuje. Neplatí to ale pro všechny. Zpočátku měli přístup k Internetu pouze uživatelé s nadprůměrným platem a vzděláním. Šlo spíše o zlepšování dovedností v oblasti internetového spojení. Na druhé straně si mohli ostatní připadat v nevýhodě. Může se dále zdát, že nárůst kvantity informací, zvýší úroveň politického dialogu. Široké spektrum informací však jejich kvalitu nezaručuje. Internetová síť bohužel tíhne k informačnímu nepořádku. Mnohé informace z oblasti politiky jsou nevyhnutelně překroucené, zkreslené a zjednodušené. Skrze Internet dochází k přenosu informací od odesílatele k příjemci a chybí zde jakýsi prostředník, který by pravdivost informace ověřil. Dochází ke vzniku různých fám. Vypadá to, že skrze Internet mají občané přímý styk s veřejností. Kontakt ale může působit pouze jako iluze např. ve chvíli, kdy obdržíme automatickou odpověď. Přístup k informacím je bezpochyby dobrý pro demokracii, oslabuje tak totiž totalitarismus. Stejně tak ale oslabuje i ostatní věci, jako je stabilita či politické strany. Umožňuje přehled o lidech, jejich sledování, protože veškeré informace jsou dohledatelné (Noam, 2005: 57-58).

V této souvislosti mohu uvést i svoji negativní zkušenost s moderními technikami, kdy mi byl poslán na můj osobní počítač virus, který přenášel veškerá hesla na konkrétní vzdálený počítač. Skrze tuto skutečnost jsem pak poznala, jak ostatní lidé mohou ovlivňovat negativně náš reálný život na základě informací, které si takto mohou z našich údajů vyčíst. Jedná se o nehorázné narušení osobního života a hranic, které by lidé v demokratickém světě neměli překračovat. Takovéto nástrahy jsou bohužel těžce postihnutelné a komplikovaně se člověk domáhá spravedlnosti.

V souvislosti s popularitou Internetu lze uvést i další moderní techniky, které se v demokratických zemích používají. Dnes je vybavena již většina mobilních telefonů systémem, díky němuž je možno určit lokaci dotyčného. Nemluvě dále o programech, které přenášejí informace a výpisy volání k člověku, který má o ně zájem. Populárně se používá v pracovním prostředí ke kontrole zaměstnanců. Patří ale takové praktiky vůbec do demokratické země? Demokracie poskytuje kvalitní život, ale má i svá úskalí, které v souladu s demokratickým řízením rozhodně nejsou.

8.2 Korupce

I ve vyspělé demokracii hrozí i další strašák současné demokracie, a tím je korupce. Korupcí je myšleno nezákonné a neoprávněné obohacování se. Může se vyskytovat napříč úrovněmi politického systému. Moderní politická demokratická strana je vybírána na základě volné soutěže. Strana tak získá určitý vliv ve státě, což je lákavé pro uskutečnění korupčního chování. Prakticky se projevuje tak, že strana je zkorumpována jako celek, či jsou zkorumpováni jednotlivci. Cílem korupčních nabídek je hlavně vedení strany. Opakem je postoj, kdy strana veřejně vystupuje proti korupci. Prakticky lze ověřit tehdy, kdy strana zveřejňuje veřejnosti finanční toky a příjmy. Lze se setkat ale i s modelem, kdy strana sice na veřejnosti vystupuje proti korupci, ale prakticky ke korupci uvnitř strany dochází. Politická strana plní určité

funkce, které jsou však korupcí zásadně narušeny. Pro příklad lze uvést reprezentační funkci, která na základě korupce změní svou orientaci. Legitimační funkce pak může být ovlivňována tehdy, kdy se dává přednost aktérům, kteří budou straně nějak finančně prospěšní. Občané pak mohou mít k tomuto jednání nedůvěru a pocit rezignace. Nebudou aktivní v rámci kandidatury do politických stran, což může demokratickému státu uškodit (Mareš, 2006: 45-46).

Korupce je bezesporu jednou z hrozeb demokracie. Tento problém může být středem útoků nějakých extremisticky orientovaných politických stran. Míra korupce je samozřejmě ovlivněna i morálními principy ve společnosti. Nelze ale zcela vyloučit, že v Německu, jakož demokracii, ke korupci vůbec nedochází. Tento problém je těžko uchopitelný z hlediska dokazování viny. (Mareš, 2006: 47-48).

9. BUDOUCNOST DEMOKRACIE V NĚMECKU

Demokracie v Německu je považována za budoucnosti - schopnou. Zajišťuje totiž sociální minimum pro občany, funguje v ní vzdělávací systém a je zajištěn chod materiální infrastruktury, jako je telekomunikace či doprava. Stát zajišťuje lékařskou péči a má občany, kteří se angažují v politickém dění a podílí se tak na demokracii. Německo je navíc bohaté na kulturní kapitál (Höffe, 2009: 290-312).

Bezpochyby je Německo vnímáno v Evropě jako silný stát, který je důležitým článkem Evropské unie. Zejména starší generace se ale stále nemůže zbavit pohledu na tento stát bez toho, aby si nevybavili jeho historii spojenou s hitlerovskou érou. I v mladé dnešní generaci je možno zaslechnout jisté obavy z jeho nadvlády, vyplývající z předešlé zkušenosti. Pro samotné Německo, které se již svými postoji dávno oddělilo od minulosti, to však mnohdy není lehká situace (Pehe, 2002: 122 - 128).

Pehe ve své knize dále tvrdí, že postkomunistické státy se již nemusí obávat návratu komunistického režimu. Situace aplikování režimu totiž vznikla v určitém stavu v dané době. Svůj názor odůvodňuje tím, že občané mají nyní přístup k informacím. Stát tak není jediným subjektem, který ovlivňuje tyto informace (Pehe, 2010: 169).

Otevřenou otázkou zůstává, kam se Německo bude dále ubírat. Ukazatelem může být mladá generace, její přístup k politickému životu a aktivita, se kterou se zapojují do občanského života (Wolfrum, 2008b: 399-430).

10. ZÁVĚR

Pojem demokracie se vyznačuje několika základními vlastnostmi. Nejdůležitějším znakem je to, že na vládě v demokratické zemi se podílí sami občané. Možností, jak toho docílit je několik. Své nároky mohou uplatňovat buď organizovaně v rámci nějakého sdružení, zájmových skupin, politické strany nebo jako jednotlivci. Vybírají si své zástupce, kteří řídí stát a skrze ně uplatňují své potřeby a požadavky. Demokracie je považována za nejlepší způsob vládnutí. Může být ale i ohrožena. Hrozbami mohou být např. korupce, která je těžko postihnutečná a prokazatelná, a to i ve vyspělé demokracii. Další hrozbu představuje zneužití Internetu, a to jak v reálném životě občanů, tak i v prostoru politického dění. V souvislosti s globalizací a členstvím v Evropské unii se může stát, že regionální specifika vymizí. V neposlední řadě mohou demokracii ohrožovat paradoxně moderní technologie a média, která mohou podávat zkreslené informace a ubírat reálnou participaci na politickém životě.

Příkladem demokratického státu je Spolková republika Německo. Míra vyspělosti je posouzena spokojeností občanů v praktickém životě a dalšími znaky, které ji charakterizují. Mezi ně patří dodržování a ochrana lidských práv, volný trh a respekt k menšinám. Ze zkušenosti z praktického života mohu jmenovat pojmy, jako je preciznost, přesnost a dodržování pravidel,

kteřé německou kulturu vyjadřují. Slušné chování mezi cizími lidmi, vzájemný respekt, úcta a schopnost rychle a efektivně řešit problémy jsou další výrazy, kterých jsem si v německé demokracii všímala.

Chod státu se řídí pravidly a zákony, přičemž hlavním je tzv. Základní zákon. Státní instituce jsou navzájem oddělené a je zajištěn systém jejich kontroly. Důraz je kladen na právo a možnost jeho vymáhání. Stát je tolerantní k různorodosti společnosti a nabízí varianty. Hovoříme o pluralismu, ať už v souvislosti s politickým či reálným životem. Média plní důležitou funkci. Zaručují nezávislost a možnost zpětné vazby v politickém systému.

Důkazem dobrého fungování demokracie je prosperita země a spokojenost občanů s reálným životem. Dalším znakem může být i zájem o ekologii, který je považován spíše za nadstandardní. Téma ekologie se pak dostává i do sféry politické.

S dobrou demokracií jde ruku v ruce i politická kultura, jejímž znakem je např. ochota postavit se čelem k nepříznivé minulosti a převzít odpovědnost. Německý stát je členem mnoha mezinárodních organizací. Narušení demokracie se může odehrávat, jak již bylo zmíněno, skrze moderní technologie, Internet, apod.

Na procesu vytvoření dnešní podoby vyspělé demokracie se potýkalo Německo s několika historickými událostmi. V souvislosti s ukončením 2. světové války a způsob, jak na něj bylo nahlíženo, si muselo nastavit nová pravidla a budovat nové postavení v Evropě. Situace nebyla lehká, ale stát se postavil k problému čelem a vyvodil z něj důsledky. Rozdělení a následné spojení státu nebylo rozhodně také příznivé. Dvě části jednoho státu se odlišovali prioritami, chováním a politickou kulturou. Socialistický režim, aplikovaný na východě státu potíral lidská práva a důstojnost lidského života. Západní část se naopak orientovala na západní vyspělé demokracie a s nimi spojené trendy moderního stylu života. Ještě dnes bojuje a vede diskuze v souvislosti s rozdílnostmi, způsobené socialismem.

Německo zaujímá v mezinárodních vztazích silnou pozici. Nejen Evropany je vnímáno jako silný a vlivný stát. Proto je možné někdy zaslechnout obavy některých Evropanů, vyplývající z historie a související s nynějším jeho postavením. Naproti tomu lze ubezpečit občany tím tvrzením, že v německé ústavě neexistuje pojem válka. Při návštěvě této země možno vnímat, že tato země je velmi otevřená k cizincům. Obavy a špatné vzpomínky v souvislosti s Německem se často slýchávají zejména od starší generace. Mladší generace má předsudky vůči tomuto státu jen minimálně.

Cizinec, který v této zemi žije, určitě pocítí otevřenost, vstřícnost a toleranci k jiným národnostem. V Evropě bychom těžko hledali další stát, který je takto světu otevřen. Takovou viditelnou známkou může být např. sociální systém, který cizince v této zemi podporuje sociálními dávkami. Mnozí mohou být tak až překvapeni, jak Německo s diskriminační politikou dnes podporuje naprosto opačné tendence.

Práce byla napsána, aby poukázala na fungování demokracie v Německu. Zmiňuje nacistickou a komunistickou éru v politické historii státu. Tato období lze pokládat za nepříznivá pro vznik a vývoj demokracie. Německo tak bylo nuceno nastavit nová pravidla pro fungování demokratického politického systému. Stalo se silným politickým aktérem v Evropě a státem se silnou ekonomikou, který je cílem pobytu mnoha lidí z celého světa.

11. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Faulenbach, Bernd: 2007. Společnost a sociální kultura v době studené války. In: Cornelißen, Christoph; Holec, Roman; Pešek, Jiří (eds.): *Diktatura - válka - vyhnání: kultury vzpomínání v českém, slovenském a německém prostředí od roku 1945*. Albis International: Ústí nad Labem, 423-441.

Gehrold, Stefan: 2006. Velká koalice v Německu – politický sňatek z rozumu či podceněný reformní potenciál? In: Cabada, Ladislav: *Koalice a koaliční vztahy*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk: Plzeň, 132-135.

Glaeßner, Gert-Joachim: 1992. *Schwierige Weg zur Demokratie*. Westdeutscher Verlag: Opladen.

Hartmann, Jürgen: 2004. Verknüpfungen mit dem politischen System der Europäischen Union. In: Hartmann, Jürgen: *Das politische System der Bundesrepublik Deutschland im Kontext: eine Einführung*. VS Verlag für Sozialwissenschaften: Wiesbaden, 250-289.

Havlík, Vlastimil: 2009. *České politické strany a evropská integrace. Masarykova univerzita: evropeizace, evropanství, euroskepticismus?*: Brno.

Heywood, Andrew: 2005. *Politické teorie*. Eurolex Bohemia: Praha.

Hloušek, Vít – Kopeček, Lubomír: 2007. Fenomén demokracie. In: Hloušek, Vít – Kopeček, Lubomír: *Demokracie: teorie, modely, osobnosti, podmínky, nepřátelé a perspektivy demokracie*. Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav: Brno, 15-48.

Horyna, Břetislav: 2005. Demokracie a jiné sociální dávky. Úvahy o demokracii, sjednocení a kapitalismu. In: Hrubec, Marek (ed.): *Spravedlnost a demokracie v evropské integraci*. Filosofia: Praha, 23-43.

Höffe, Otfried: 2009. Ist die Demokratie überlegen? In: Höffe, Otfried: *Ist die Demokratie zukunftsfähig?: über moderne Politik*. C.H.Beck: München, 290-312.

Jeřábek, Martin: 2010. *Srovnání politických systémů Německa a Rakouska: institucionální a systémové zakotvení*. Adela: Plzeň.

Jeřábek, Martin: 2011. *Deutschland und die Osterweiterung der Europäischen Union*. VS Verlag: Wiesbaden.

Krejčí, Oskar: 2006. *Nová kniha o volbách*. Professional Publishing: Praha.

Kubát, Michal.: 2004. Političtí aktéři – zájmové skupiny a politické strany. In: Cabada, Ladislav; Kubát, Michal.: *Úvod do studia politické vědy*. Eurolex Bohemia: Praha, 216 - 241.

Mareš, Miroslav: 2006. Vliv korupce na evropské systémy politických stran. In: Dančák, Břetislav; Hloušek, Vít; Šimíček, Vojtěch (eds.): *Korupce: projevy a potírání v České republice a Evropské unii*. Masarykova univerzita: Brno, 45-51.

Martínek, Evžen: 2005. Depolitizace Evropy a globalizace světa. In: Hrubec, Marek (ed.): *Spravedlnost a demokracie v evropské integraci*. Filosofia: Praha, 45-55.

Moravcová, Dagmar: 2000a. Německá politika v kontextu mezinárodně politických změn po konci studené války. In: Moravcová, Dagmar; Plechanovová, Běla; Kreidl Jan: *Evropská politika sjednoceného Německa*. Institut pro středoevropskou kulturu a politiku: Praha, 7-62.

Moravcová, Dagmar: 2000b. Malí sousedé Německa ve sjednocující se Evropě. In: Moravcová, Dagmar; Plechanovová, Běla; Kreidl Jan: *Evropská politika sjednoceného Německa*. Institut pro středoevropskou kulturu a politiku: Praha, 87-131.

Noam, Eli M.: 2005. Why the Internet is bad for democracy. *Communications of the ACM* 48/2005, s. 57 – 58.

Pehe, Jiří: 2002. *Vytunelovaná demokracie*. Academia: Praha, 122-128.

Pehe, Jiří: 2010. *Demokracie bez demokratů: úvahy o společnosti a politice*. Prostor: Praha, 136-139.

Pötzsch, Horst: 2005. *Die deutsche Demokratie*. Bundeszentrale für politische Bildung: Bonn.

Rinsche, Günter: 1999. Důstojný lidský život v Evropě 21. století. In: Friedrich, Ingo; Rinsche, Günter: *Evropa na prahu 21. století: křesťanští demokraté v evropském parlamentu*. Institut pro středoevropskou kulturu a politiku: Praha, 18-25.

Rosůlek, Přemysl.: 2004. Politika jako předmět zájmu politické vědy. In: Cabada, Ladislav; Kubát, Michal: *Úvod do studia politické vědy*. Eurolex Bohemia: Praha, 44-59.

Schumpeter, Joseph A.: 2004. Klasická doktrína demokracie. In: Schumpeter, Joseph A.: *Kapitalismus, socialismus a demokracie*. Centrum pro studium demokracie a kultury: Brno, 268-286.

Skovajsa, Marek: 2006. *Politická kultura: přístupy, kritiky, uplatnění ve zkoumání politiky*. Karolinum: Praha.

Strahalová, Šárka: 2008. Spolková republika Německo: koaliční proměny kancléřské demokracie. In: Dvořáková, Vladimíra: *Základní modely demokratických systémů: komparace politických systémů*. Oeconomica: Praha, 189-232.

Šauer, Jaroslav: 2005. *Německá otázka v evropské politice*. Oeconomica: Praha.

Vierecke, Andreas: 2011. *Dtv - Atlas Politik: mit 113 Abbildungsseiten in Farbe*. Deutscher Taschenbuch Verlag: München.

Wolfrum, Edgar: 2008a. Společnost a sociální kultura v době studené války. In: Wolfrum, Edgar: *Zdařilá demokracie: dějiny Spolkové republiky Německo od jejích počátků až po dnešek*. Barrister & Principal: Brno, 119-153.

Wolfrum, Edgar: 2008b. Euforie, vystřízlivění a reformní politika. In: Wolfrum, Edgar: *Zdařilá demokracie: dějiny Spolkové republiky Německo od jejích počátků až po dnešek*. Barrister & Principal: Brno, 399-430.

Ženíšek, Marek: 2006. *Přechody k demokracii v teorii a praxi*. Aleš Čeněk: Plzeň, 42-57.

12. INTERNETOVÉ ZDROJE

Auswärtiges Amt, dostupné na: <http://www.auswaertiges-amt.de/>

DGAP - Deutsche Gesellschaft für Auswärtige Politik e.V., dostupné na: <https://dgap.org/>

EU-Info. Deutschland, dostupné na: <http://www.eu-info.de/>

Euroskop. Cz, dostupné na: <http://www.euroskop.cz/>

Fakta o Německu, dostupné na: <http://www.tatsachen-ueber-deutschland.de>

Goethe Institut, dostupné na: <http://www.goethe.de>

Wikipedie, dostupné na: <http://cs.wikipedia.org>

13. RESUMÉ

This bachelor thesis was written to show how functionize democracy in Germany. At the beginning of the thesis author writes about democracy generally, what is typical for democracy and rules of democracy.

First part of the thesis belongs to historical development of democracy in Germany. It describes development since 1945, when Second World War ended. Situation after Second World War was difficult for Germany. Germany had to take responsibility for Hitler era. The state had to do many changes in social and political life. Important point in history was dividing of the state as well. Socialism was applicated in east part of the state. Socialism broke human and other rights. It influenced moral behavior. West part of Germany was oriented to USA and west states. For them was important individuality and common weal. Connection of two parts was complicated because difference was extensive. Influence of socialism was really strong. That's why, we can see differences there even now.

The main part of the thesis describes political scene today. We can read about rights of president, government and parliament. For modern democracy is characteristic, that ecological parties have special meaning. Today we talk about new topics, like globalization or modern technology. These things can be problems for democracy. Other threats of democracy are mentioned in this thesis. I wrote a little bit of my reflections becuse I spent in Germany some time.

The main target of the thesis is to write, how democracy in Germany today look likes. We can read about principles of democracy there, advantages and disadvantages of democracy in Germany and practical information about life of citizens. Membership in European union and membership in other international organizations are analyzed. Political culture is interesting topic, that shows atmosphere and behavior of politicians. Connections with political history are

mentioned because can explain functioning of democracy in Germany today. At the end of the thesis we can think about a possibility of future development of german advanced democracy.

Federal Republic of Germany is due to author's opinion a high developed democracy. This we can verify on satisfaction of citizens with normal life. Germany is opened to whole world. There live many foreigners. The state keep human rights. Rules are strict and must be keep. Problems are solved very fast. State institutions are separated and reciprocal controlled. State is tollerant to other cultures. Prosperity of the state is a symbol that democracy is good. Germany is a strong, powerful and influential state in international relationships. These facts say that democracy in Germany is on a high level.

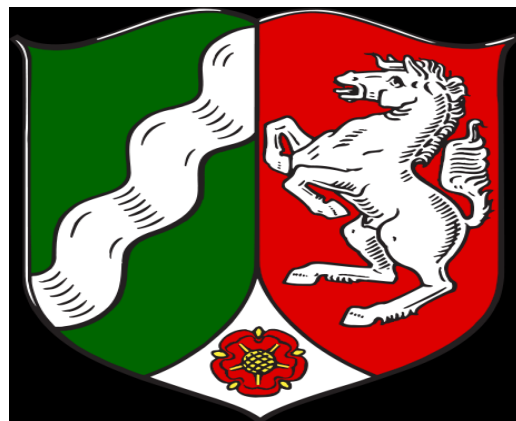
14. PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Spolková republika Německo.

Zdroj: Pötzsch, 2005: 20.

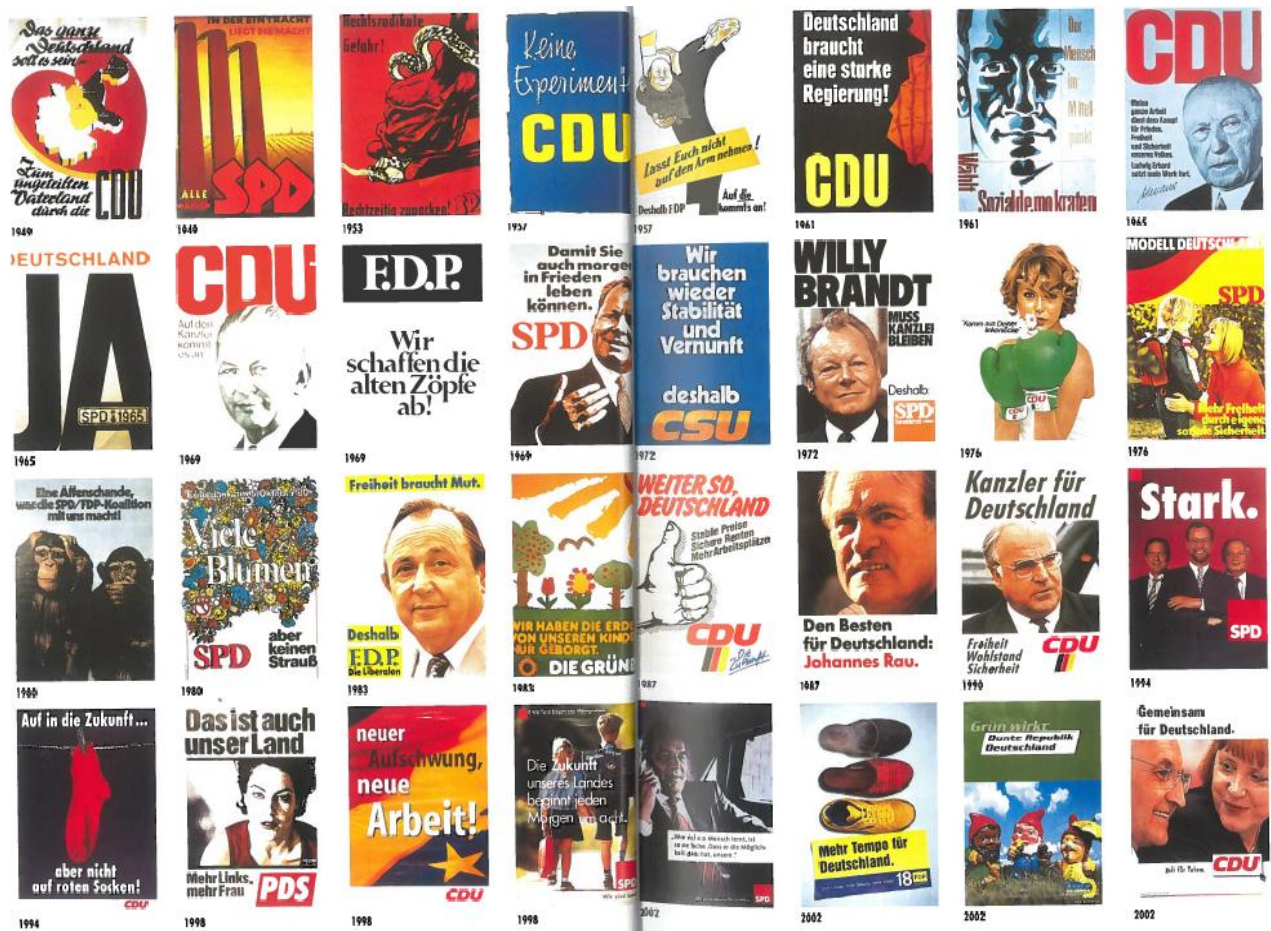
Příloha č. 2: Znak Spolkové republiky Německo. Zleva: Znak země Baden-Württemberg a Nordrhein-Westfalen, Státní znak SRN, Státní vlajky SRN.

Zdroj:

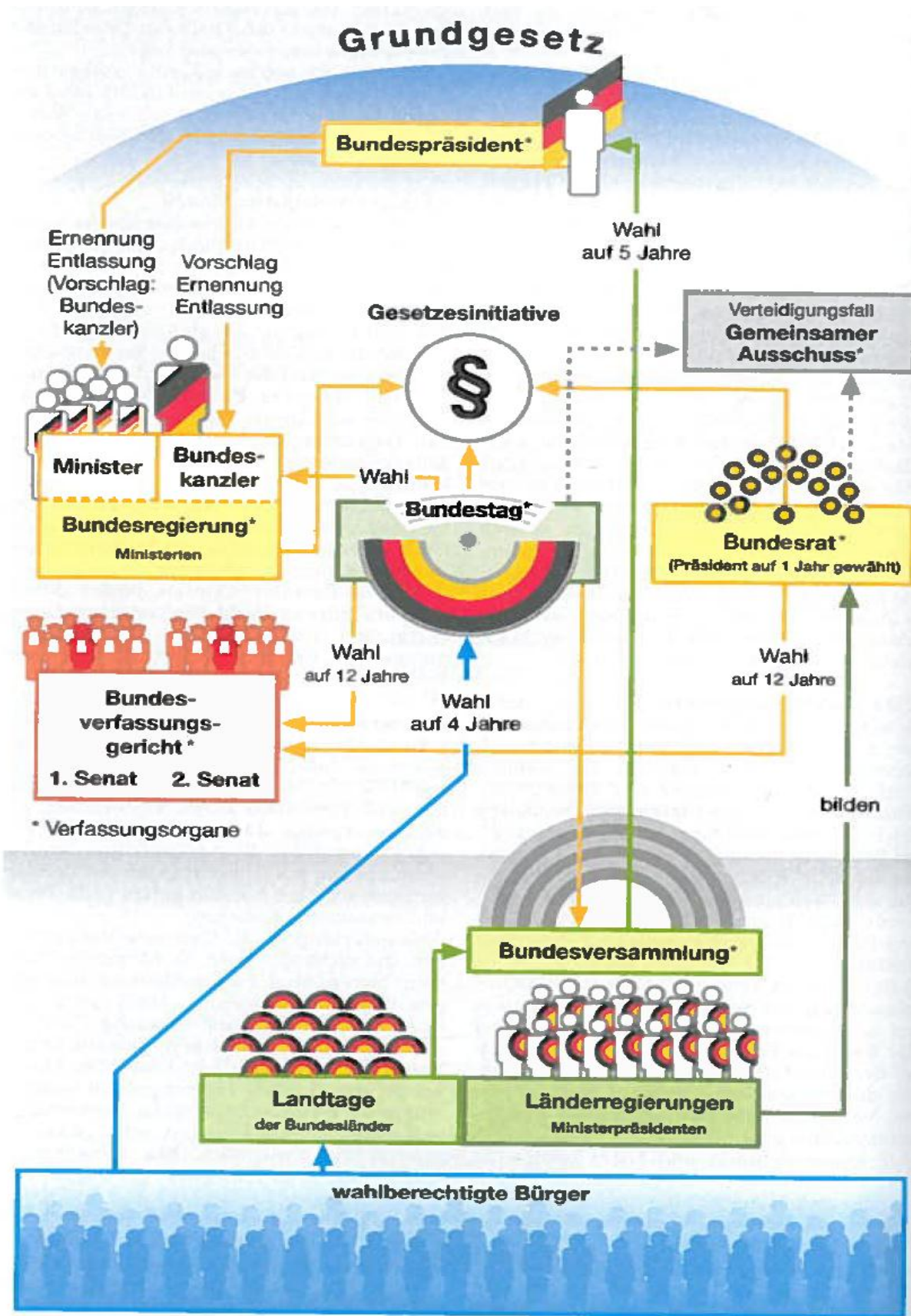
http://cs.wikipedia.org/wiki/St%C3%A1tn%C3%AD_znak_N%C4%9Bmecka,
14. 5. 2012.

Príloha č. 3: Volební kampaně politických stran v období 1949 – 2002.

Zdroj: Pöttsch, 2005: 36-37.

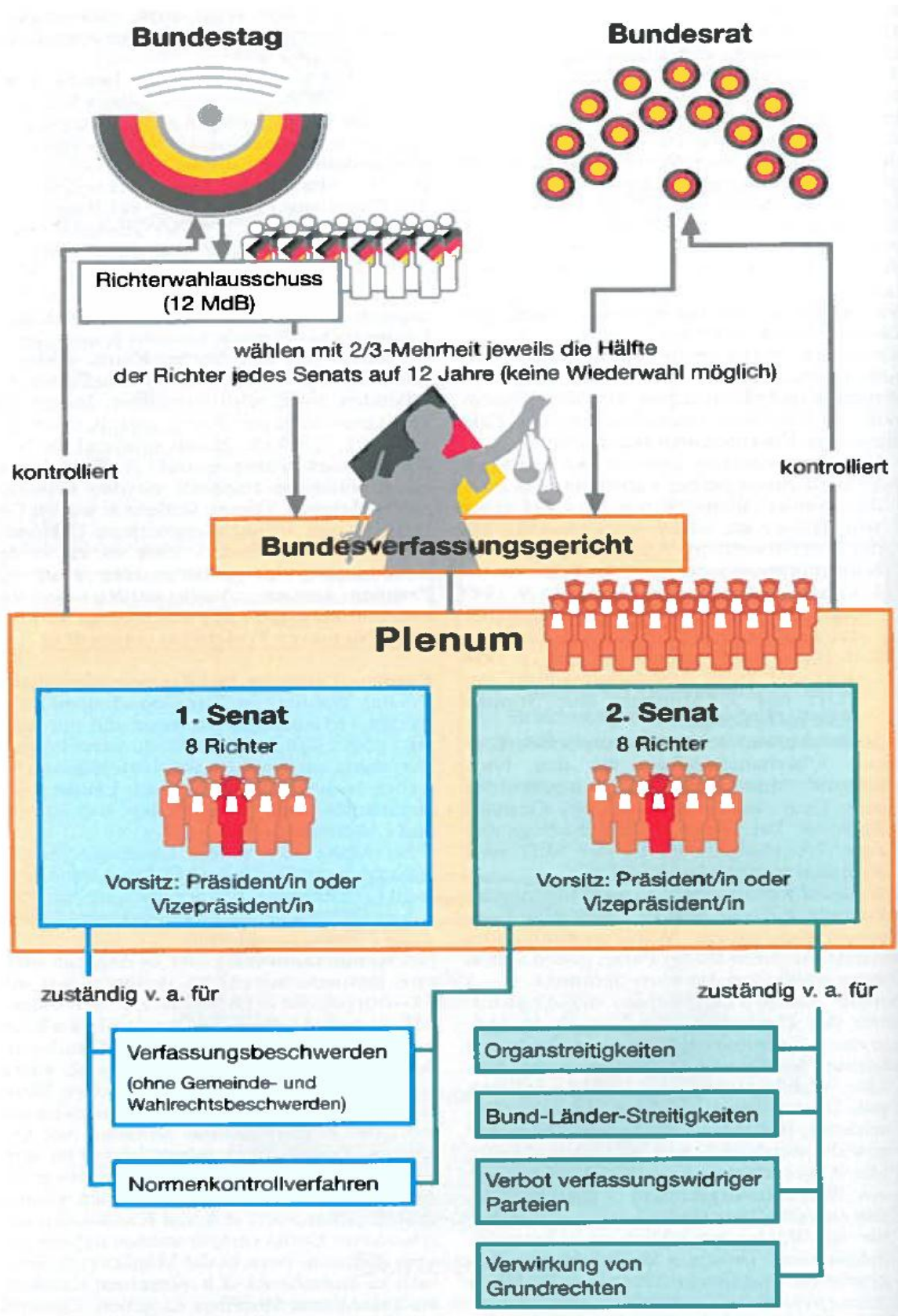
Příloha č. 4: Politické složení Spolkové republiky Německo. V čele státu stojí prezident, který je volen na pět let Spolkovým shromážděním. Prezident jmenuje a odvolává kancléře a ministry. Ministři jsou povoláni do funkce na návrh kancléře se souhlasem prezidenta. Spolkový sněm volí kancléře a každých dvanáct let (spolu se Spolkovou radou) Spolkový ústavní soud. Ústavní soud je složen ze dvou senátů, přičemž v každém zasedá osm soudců. Sněm se spolu s vládou a Spolkovou radou podílí na tvorbě zákonů. Spolkové shromáždění je složeno z členů Spolkového sněmu a zemských sněmů. Občané s právem volit volí členy Spolkového sněmu a sněmů jednotlivých zemí.

Der Staatsaufbau der Bundesrepublik Deutschland

Zdroj: Vierecke, 2011: 106.

Příloha č. 5: Volba a úkoly Spolkového ústavního soudu. Soud je složen ze dvou senátů, kterým předsedá prezident. Každý senát je složen z osmi soudců. Spolkový ústavní soud má za úkol dohlížet na činnost Spolkového sněmu a Spolkové rady. Kontroluje normy a řeší spory mezi státními orgány. Dále řeší spory mezi Spolkem a jednotlivými zeměmi. Soudci jsou voleni na funkční období dvanácti let bez možnosti znovuzvolení. Soudci jsou voleni členy Spolkového sněmu a Spolkové rady, přičemž pro své zvolení potřebují získat 2/3 většinu hlasů.

Wahl und Aufgaben des Bundesverfassungsgerichts

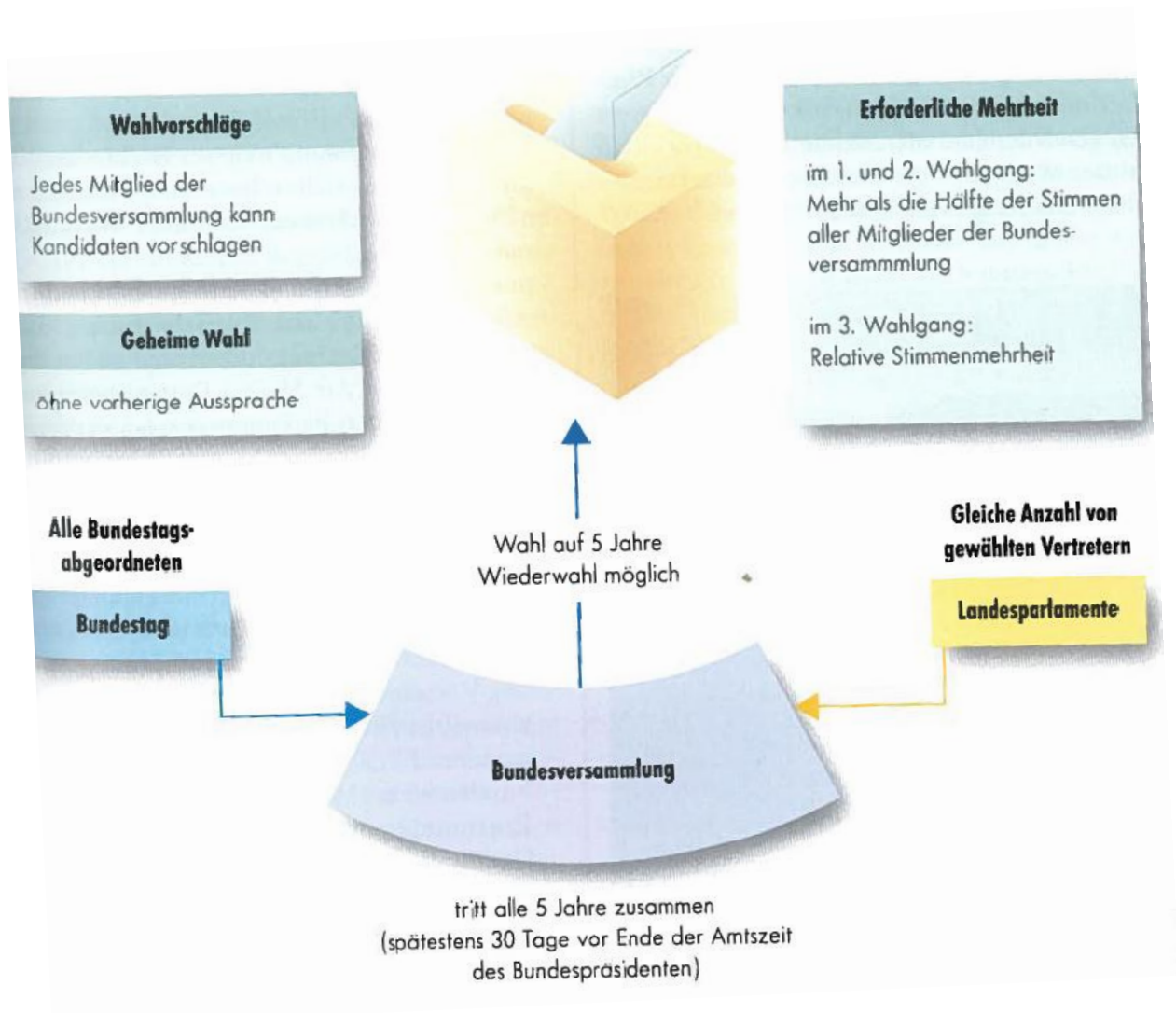
Zdroj: Vierecke, 2011: 120.

Příloha č. 6: Pravomoci prezidenta. Patří mezi ně reprezentace uvnitř i navenek státu, mezinárodně - právní zastoupení státu, udělení milosti, vyhlášení stavu nouze a podpis a vyhlášení spolkových zákonů. Prezident navrhuje, jmenuje a odvolává kancléře. Jmenuje a odvolává dále ministry, soudce a další úředníky, včetně vojenských činitelů.

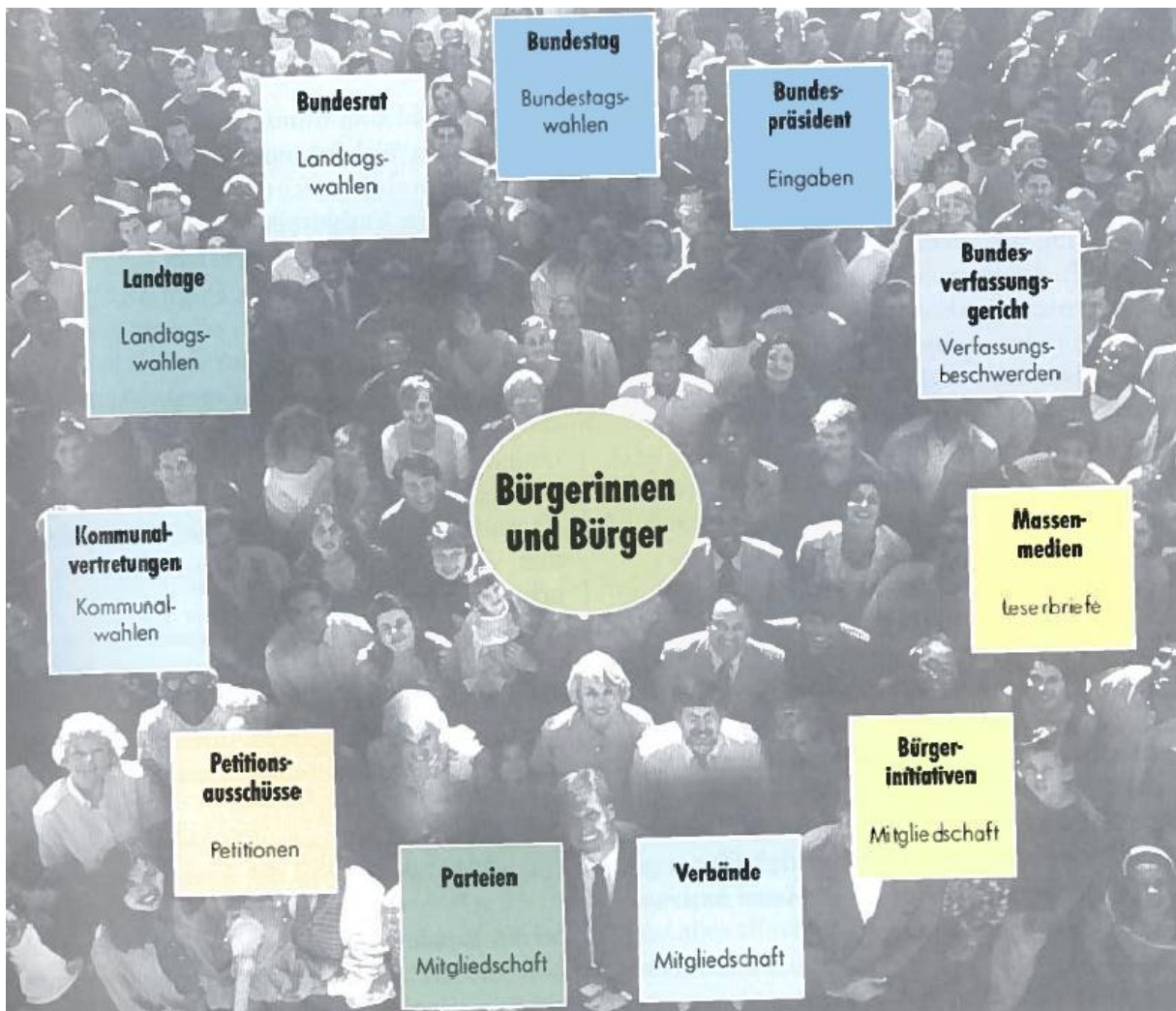
Zdroj: Pöttsch, 2005: 79, překlad autora

Příloha č. 7: Volba prezidenta Spolkové republiky Německo. Je volen na pět let s možností znovuzvolení. Spolkový prezident je volen Spolkovým shromážděním, které je tvořeno poslanci Spolkového sněmu. Na volbě se podílí i zástupci ze zemských sněmů. Volba probíhá ve třech volebních kolech, přičemž v prvních dvou kolech je nutno získat více jak polovinu hlasů všech členů Spolkového shromáždění a ve třetím kole je nutná relativní (prostá) většina hlasů. Volba je tajná. Kandidáty může navrhnout každý člen Spolkového shromáždění.

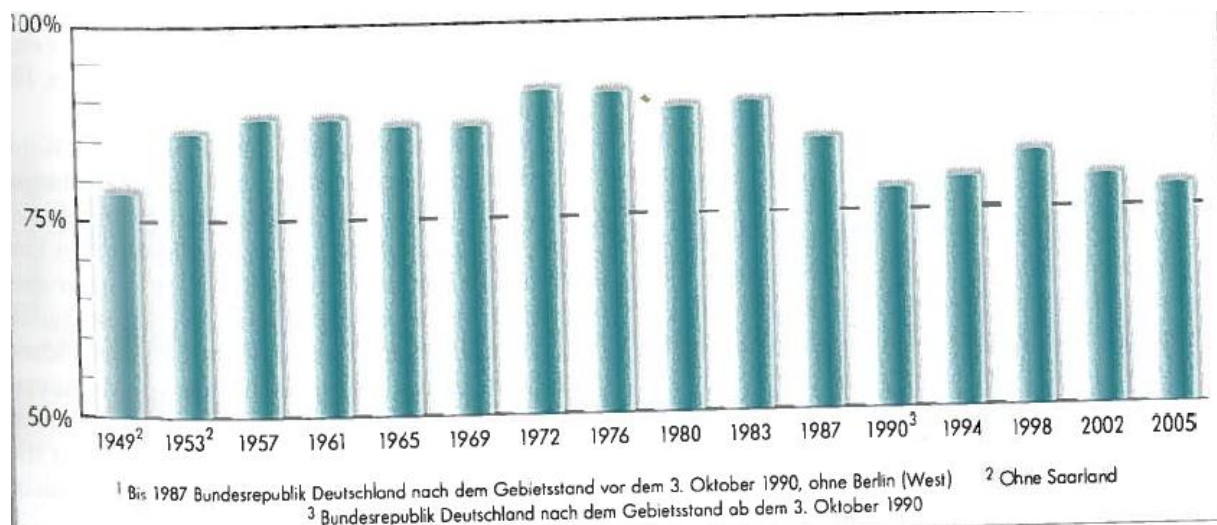
Zdroj: Pöttsch, 2005: 79, překlad autora

Příloha č. 8: Formy politické účasti na fungování státu. Občané se podílejí na demokratickém fungování státu skrze volby do Spolkového sněmu, Spolkové rady, zemských a obecních sněmů. Dále členstvím v politických stranách a občanských sdruženích. Své zájmy uplatňují formou petic, občanských iniciativ, svými dopisy do masových médií a písemných žádostích prezidentovi. Řešení sporů probíhá obrácením se na Spolkový ústavní soud.

Zdroj: Pöttsch, 2005: 31, překlad autora

Graf č. 1: Znázornění účasti občanů ve volbách do Spolkového sněmu v období 1949 – 2005.

Zdroj: Pöttsch, 2005: 31.

14.1 Seznam použitých zkratk

CDU - Christlich Demokratischen Union Deutschlands

CSU – Christlich Sozialen Union

DM – Deutsche Mark

EU – Evropská unie

FDP – Freie Demokratische Partei

NATO - North Atlantic Treaty Organization

NDR – Německá demokratická republika, „východní Německo“

OSN – Organizace spojených národů

RVHP – Rada vzájemné hospodářské pomoci

SPD - Sozialdemokratische Partei Deutschlands

SRN – Spolková republika Německo

USA – United states of America